

Východiská strategického hodnotenia obrany Slovenskej republiky

I. Plnenie cieľov obrannej politiky SR

1 Celkový prehľad

- 1) Obranná politika od vzniku SR definovala základný politicko-strategický rámec pre budovanie obranného potenciálu, vrátane rozvoja ozbrojených síl na zabezpečenie úloh obrany štátu, plnenia spojeneckých a ďalších medzinárodných záväzkov. Kvalita plnenia týchto úloh v jednotlivých obdobiach bola priamo determinovaná predovšetkým kľúčovými politickými rozhodnutiami o spôsobe a dynamike procesu integrácie SR do euroatlantických štruktúr, ako aj o úrovni zdrojového zabezpečenia obrany štátu a rozvoja ozbrojených síl. Kvalitatívne nová etapa realizácie obrannej politiky začala vstupom SR do NATO.
- 2) Plnenie základného cieľa obrannej politiky SR, ktorým je zaručenie bezpečnosti občanov a štátu, bolo do roku 2004 realizované limitovaným obranným potenciálom SR, po vstupe do NATO plnohodnotne v rámci kolektívnej obrany. Obranná politika SR od roku 1999 bola realizovaná dôsledne z hľadiska euroatlantickej orientácie SR.
- 3) Základný cieľ transformácie OS SR, t.j. vybudovať relatívne malé, dobre vyzbrojené, kvalitne vycvičené sily disponujúce potrebnými vojenskými spôsobilosťami a pripravené na plnenie širokého spektra úloh vyplývajúcich z príslušných právnych noriem, Obrannej stratégie SR, rozhodnutí ústavných orgánov štátu a medzinárodných záväzkov sa plnohodnotne nenaplnil.
- 4) Prvky riadenia a zabezpečenia rezortu obrany prechádzali nepretržitým procesom organizačných zmien, ktoré však neboli systémové, zväčša nevychádzali z koncepčných zámerov, v dôsledku čoho sa nedosiahla potrebná úroveň racionalizácie ich štruktúr a efektívnosť činnosti. Vo vzťahu k objektívnym potrebám obrany štátu a ozbrojených síl nie je proces ich transformácie, racionalizácie a reštrukturalizácie dokončený.
- 5) Systém obrany štátu, ktorého koncepčná podoba je z obdobia pred vstupom SR do NATO a EÚ, nenapĺňa súčasné požiadavky. Prejavuje sa to predovšetkým v oblasti účinnosti jeho riadenia a v úrovni transformácie jeho výkonných a podporných prvkov, chýba tiež jeho užšia previazanosť s bezpečnostným systémom štátu, ktorého nová koncepcia sa však na vládnej úrovni pripravuje už niekoľko rokov.

2 Plnenie medzinárodných záväzkov SR v oblasti obrany

- 6) Plnenie spojeneckých a ďalších medzinárodných záväzkov zameraných na zvyšovanie akcieschopnosti NATO, EÚ a OSN pri upevňovaní mieru a stability vo svete a pri predchádzaní a riešení konfliktov, ktoré by mohli ohrozovať bezpečnostné záujmy SR, sa stalo hlavnou prioritou obrannej politiky SR.
- 7) SR vzhľadom na zdrojové limity prioritne napĺňa svoje záväzky vo vzťahu k riešeniu aktuálnych úloh medzinárodnej bezpečnosti, predovšetkým prostredníctvom aktívnej účasti OS SR v prebiehajúcich operáciách medzinárodného krízového manažmentu (ďalej len „operácie MKM“), pričom postupne posilnila svoj podiel v operáciách pod vedením NATO a EÚ. Aj napriek dopadom ekonomickej krízy na rozpočet kapitoly MO SR, ako prejav solidarity a spravodlivého zdieľania záťaže v spoločnom úsilí, bola nielen udržiavaná, ale aj výrazne posilnená účasť OS SR v kľúčovej operácii NATO v Afganistane. V súčasnosti pôsobí v operáciách MKM celkovo 571 príslušníkov OS SR.

- 8) Prispievanie do operácií MKM je významným nástrojom bezpečnostnej a zahraničnej politiky SR a má mimoriadny prínos pre medzinárodné postavenie a kredibilitu SR. Vplyv účasti jednotiek OS SR v operáciách na rozvoj ozbrojených síl je však minimálny. Do operácií boli vysielané prevažne neorganické jednotky, tvorené profesionálnymi vojakmi z viacerých útvarov, a najmä na plnenie podporných, ženíjných a strážnych úloh z dôvodu nedostupnosti požadovaného spektra a kvality spôsobilostí OS SR.
- 9) Zvyšovanie operačného tempa zvyšuje aj zdrojovú náročnosť účasti OS SR v operáciách, za roky 2004 – 2010 vzrástla približne trojnásobne, pričom tento nárast sa vykryl z rozpočtu MO SR (iba medzi rokmi 2008 a 2010 = 45 % nárast). To neúmerne zaťažuje rozpočet kapitoly MO SR a znižuje tak zdroje na udržiavanie a rozvoj ozbrojených síl. Pri ďalšom znížení rozpočtu MO SR je súčasný rozsah účasti v operáciách neudržateľný.
- 10) SR z kvantitatívneho hľadiska plní aj svoje záväzky vo vzťahu k riešeniu potenciálnych akútnych krízových situácií vo svete prostredníctvom zapájania sa do tvorby síl reakcie NATO (ďalej len „NRF“) a účasťou v bojových skupinách EÚ (ďalej len „EU BG“). Rovnako však ani zapájanie sa do NRF a EU BG dosiaľ neprinieslo zásadný transformačný efekt pre OS SR.
- 11) Súčasný spôsob financovania neplánovaného nasadenia a udržania OS SR v operáciách MKM a v rámci NRF a EU BG nie je systémový, rieši sa v rámci kapitoly MO SR predovšetkým na úkor rozvoja a výcviku ozbrojených síl, čo by v prípade nasadenia jednotky veľkosti roty (približne 150 osôb) pri odhadovaných nákladoch 60 mil. Eur znamenalo kolaps rozpočtu rezortu obrany a viedlo k redukcii až zrušeniu účasti OS SR v operáciách MKM. V niektorých štátoch je nasadenie a udržiavanie ozbrojených síl v operáciách financované mimo rámca rozpočtu ministerstva obrany danej krajiny (napríklad Taliansko, Holandsko, Veľká Británia atď.).
- 12) Najväčšie problémy pretrvávajú v plnení spojeneckých záväzkov pri dosahovaní plánovaných spôsobilostí ozbrojených síl prostredníctvom Cieľov síl NATO, ktoré sú kľúčové pre celkovú transformáciu OS SR. SR sa zapojila do niekoľkých aliančných a mnohonárodných projektov na rozvoj obranných spôsobilostí, rozsah účasti SR a reálny prínos z toho plynúci pre OS SR je však vo viacerých prípadoch limitovaný.

3 Postup transformácie Ozbrojených síl SR

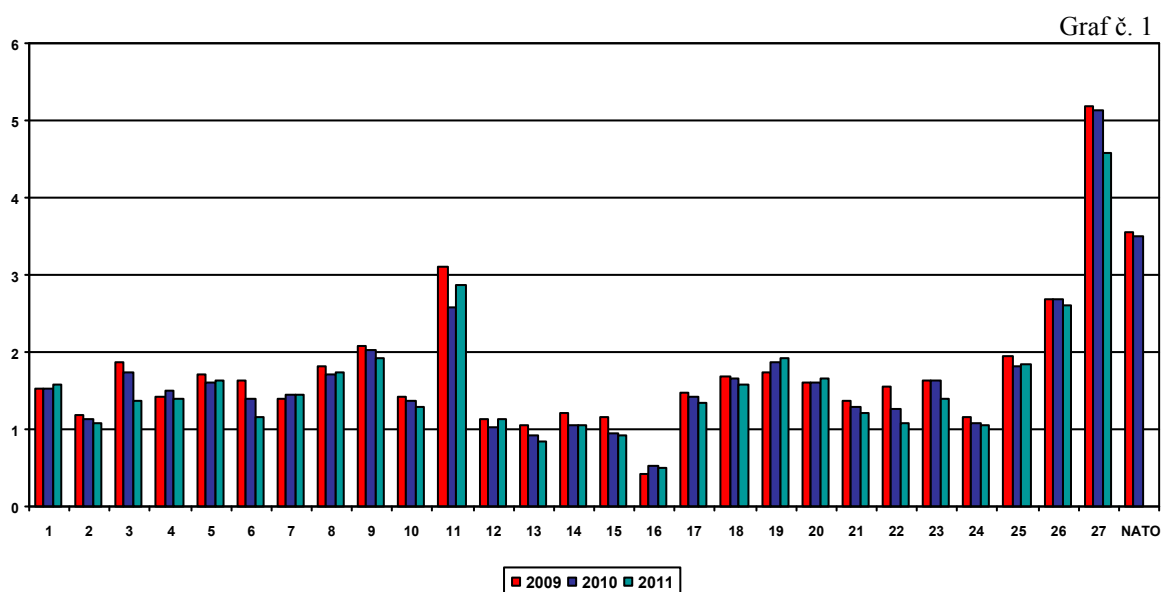
- 13) Po vzniku Armády SR 1. 1. 1993 bolo historickou úlohou uskutočniť transformáciu armády z čias Varšavskej zmluvy (zdedila veľký počet vojakov, množstvo techniky a materiálu, rozsiahle vojenské školstvo a infraštruktúru) na moderné ozbrojené sily, porovnateľné s armádami členských štátov NATO, ktoré budú schopné plniť úlohy obrany štátu a medzinárodné záväzky v nových politicko-bezpečnostných podmienkach.
- 14) Od roku 1993 do roku 2001 bolo v rezorte obrany vykonaných viacero reformných iniciatív, ktoré však nepriniesli očakávaný efekt jednak pre chýbajúce jednoznačné politické požiadavky na obranu štátu a rozvoj ozbrojených síl v kontexte integračných zámerov štátu a taktiež pre nedostatok zdrojov na realizáciu reformných plánov.
- 15) Deklarovanie jednoznačného smerovania SR do euroatlantických štruktúr v závere roku 1998 a kritika stavu armády v procese prípravy SR na členstvo v roku 2001 zo strany NATO viedli k schváleniu prvého komplexného koncepčného rámca transformácie ozbrojených síl (tzv. Model 2010) vládou SR, vrátane garancií potrebných zdrojov pre kapitolu MO SR na úrovni 2 % HDP.

- 16) Schválené transformačné ciele OS SR, vrátane zdrojových záruk na ich realizáciu, NATO akceptovalo a premietlo ich na základe spravodlivého podielu SR na spoločnom úsilí a zdieľaní rizík všetkými členskými štátmi do cieľov v oblasti rozvoja spôsobilostí - Cieľov síl 2004 pre SR. Odvtedy tieto záväzky tvoria trvalý základ príspevku SR k plneniu ambície NATO pre kolektívnu obranu.
- 17) Napĺňanie ambície NATO v meniacom sa bezpečnostnom prostredí, najmä charakter, podmienky a tempo vedenia operácie v Afganistane, vyvolali potrebu vytvárania nových zdrojovo náročnejších spôsobilostí ozbrojených síl s dôrazom na zvyšovanie ich schopností nasadiť a v dlhšom období aj udržiavať jednotky v operáciách mimo svojho územia. Tieto potreby sa v roku 2006 premietli do Cieľov síl 2006 pre SR, ktoré sú súčasťou dnes platného koncepčného rámca transformácie OS SR tzv. Model 2015.
- 18) Následne v roku 2008 boli pre SR schválené Ciele síl 2008, ktoré predstavujú kvantitatívny a kvalitatívny nárast požiadaviek vrátane ich vyššej zdrojovej náročnosti. Tieto sú doteraz platným spojeneckým záväzkom SR pre kolektívnu obranu, ktorý nemôžeme jednostranne zrušiť, resp. meniť, jedine za predpokladu, že by s tým konsenzuálne súhlasili všetci spojenci, ktorí by tým na seba prevzali ťarchu záväzku SR.
- 19) Zatiaľ, čo v rámci Modelu 2010 sa cca 45 % štruktúry OS SR podieľalo na plnení Cieľov síl, implementácia Modelu 2015 už znamenala nárast tohto podielu na 85 %. To znamená, že v súčasnej štruktúre OS SR existuje iba minimálna časť jednotiek, ktoré nie sú zahrnuté v požiadavkách NATO (napr. systém protivzdušnej obrany S-300, tanková rota, 5. pluk špeciálneho určenia a zariadenia OS SR na podporu jednotiek OS SR na území SR).
- 20) Ciele síl 2008 nie sú zakotvené v žiadnom dlhodobom pláne rozvoja OS SR. Súčasná štruktúra a parametre OS SR sú preto založené na Modeli 2015, ktorého ciele však neboli splnené, naviac následnými nesystémovými zásahmi (zmeny prostredníctvom nového vnútorného organizačného členenia ozbrojených síl bez hlbšej analýzy) bol pôvodný model značne deformovaný a pre súčasnú potrebu je tým nepoužiteľný.
- 21) Napriek veľkému počtu prijatých strategických, koncepčných a plánovacích dokumentov sa nepodarilo výraznejšie pokročiť v dosahovaní plánovaných kvalitatívnych transformačných cieľov predovšetkým v oblasti personálu, modernizácie, rozvoja spôsobilostí a štruktúr riadenia a velenia.
- 22) Od roku 1993 sa postupne menili veliteľské a štábne štruktúry, z divízných štruktúr, cez zborové až po súčasné operačné veliteľstvá a brigádne štruktúry. Po prijatí Modelu 2010 v roku 2001 boli počty Generálneho štábu OS SR (ďalej len „GŠ OS SR“) znížené o 44 %, v roku 2009 boli redukované o ďalších cca 20 % pri znížení počtov jeho štábov.
- 23) Napriek uvedenému sú súčasné štruktúry velenia a riadenia ozbrojených síl, zvlášť na strategickom a operačnom stupni, vzhľadom na potreby ozbrojených síl predimenzované, proces ich racionalizácie a zefektívňovania činnosti nie je dokončený. Aktuálny systém velenia a riadenia ozbrojených síl (vrátane jeho štruktúry a zdrojovej náročnosti) je v nerovnováhe k výkonným prvkom ozbrojených síl a úlohám, ktoré plnia a je ekonomicky neúnosný.
- 24) Viaceré rozhodnutia v rokoch 2008 a 2009 zamerané aj na racionalizáciu a zefektívnenie štruktúr velenia a riadenia ozbrojených síl mali operatívny charakter sledujúci okamžité úspory bez hlbších analýz skutočných potrieb. Pripravovaný dokument *Rozvoj rezortu obrany - Model 2020*, aj keď mal ambíciu tieto problémy riešiť, z dôvodu nepredvídateľnosti plánovacích predpokladov nebol dokončený ani schválený vedením rezortu obrany a z pohľadu zdrojových požiadaviek sa stal nerealistický (predpokladal rozpočet kapitoly MO SR na úrovni 1,53 % HDP).

4 Vplyv ekonomickej krízy na transformáciu armád členských štátov NATO

- 25) Dopady ekonomickej krízy na verejné zdroje sa v prípade mnohých štátov premietli aj do redukcie ich obranných rozpočtov. Takmer všetky štáty reagovali hľadáním vnútorných rezerv, v niektorých pristúpili k procesom strategického hodnotenia obrany. Neexistuje pritom priama úmernosť medzi poklesom HDP štátov a úrovňou ich výdavkov na obranu.
- 26) Porovnanie podielov obranných výdavkov na HDP členských štátov NATO ukazuje, že neexistuje všeobecná tendencia ich znižovania. Potvrzuje to aj fakt, že medzi rokmi 2009 a 2011, teda v čase najväčších dopadov ekonomickej krízy, sa u takmer polovice štátov NATO podiel obranných výdavkov na HDP zvýšil, resp. zostal približne na rovnakej úrovni (zníženie maximálne do 0,1 % HDP). Podrobnejšie údaje sú v grafe č. 1.

**Podiel výdavkov na obranu z HDP v členských štátoch NATO
v rokoch 2009 – 2010 – 2011 (%)**

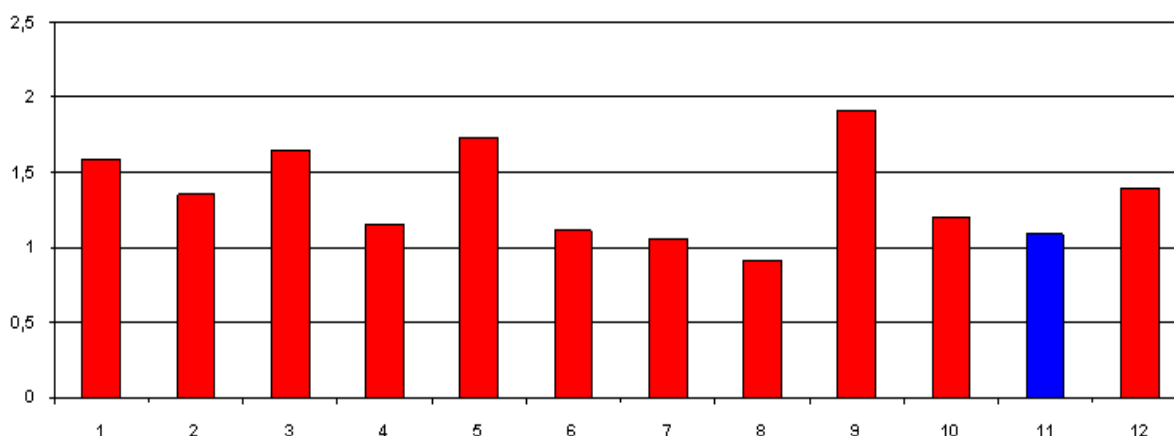

1 – Albánsko; 2 – Belgicko; 3 – Bulharsko; 4 – Kanada; 5 – Chorvátsko; 6 – Česko; 7 – Dánsko; 8 – Estónsko; 9 – Francúzsko; 10 – Nemecko; 11 – Grécko; 12 – Maďarsko; 13 – Taliansko; 14 – Lotyšsko; 15 – Litva; 16 – Luxembursko; 17 – Holandsko; 18 – Nórsko; 19 – Poľsko; 20 – Portugalsko; 21 – Rumunsko; **22 – Slovensko**; 23 – Slovinsko; 24 – Španielsko; 25 – Turecko; 26 – Veľká Británia; 27 – USA, 28 – NATO (údaj za rok 2011 nie je dostupný).

Poznámka: niektoré štáty financujú nasadenie a udržiavanie ozbrojených síl v operáciách nad rámec uvedených obranných výdavkov.

- 27) SR patrí ku štátom s najvyšším rastom HDP a súčasne najväčším poklesom obranných výdavkov, čo je predmetom kritiky zo strany našich spojencov a orgánov NATO a EÚ. V SR došlo medzi rokmi 2009 – 2011 k skokovému zníženiu obranných výdavkov; z hľadiska podielu schválených výdavkov kapitoly MO SR na HDP došlo k poklesu z 1,65 % na 1,08 %. V absolútnom vyjadrení schválených rozpočtov kapitoly MO SR došlo medzi rokmi 2009 – 2011 k zníženiu približne o 27,3 %. Ostatné rezorty v SR za toto obdobie nezaznamenali tak výrazný pokles, resp. v absolútnom vyjadrení došlo v ich prípade k navýšeniu zdrojov.
- 28) Pri porovnaní podielu obranných výdavkov na HDP v roku 2011 je SR v rámci NATO na 21. mieste, v porovnaní s 12 novými členskými štátmi NATO, je SR na 10. mieste, a v porovnaní so štátmi V 4 na poslednom 4. mieste. Podrobnejšie údaje sú v grafe č. 2.

Podiel výdavkov na obranu z HDP v nových členských štátoch NATO v roku 2011 (%)

1 – Albánsko; 2 – Bulharsko; Chorvátsko; 4 – Česko; 5 – Estónsko; 6 – Maďarsko; 7 – Lotyšsko; 8 – Litva; 9 – Poľsko; 10 – Rumunsko; **11 – Slovensko**; 12 – Slovinsko

29) Porovnanie podielu výdavkov členských krajín V4 v štruktúre celkových obranných výdavkov, výdavkov na personál, rozvoj, infraštruktúru a výdavkov na obranu per capita je uvedené v tabuľkách 1 až 5.

Celkové výdavky na obranu v miliónoch USD v bežných cenách a kurzoch

Tabuľka č. 1

Krajina/rok	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Česká republika	1148	2211	2408	2527	3090	3129	2672
Maďarsko	804	1596	1410	1776	1868	1476	1355
Poľská republika	3087	5536	6130	7833	8521	7518	8836
Slovenská republika	//	823	911	1139	1411	1350	1098

Výdavky na obranu v USD na hlavu (per capita)

Tabuľka č. 2

Krajina/rok	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Česká republika	112	118	120	109	109	119	102
Maďarsko	79	83	74	77	72	65	60
Poľská republika	81	95	100	109	100	111	123
Slovenská republika	//	83	85	87	91	89	76

Percentuálny podiel výdavkov na personál z celkových výdavkov na obranu

Tabuľka č. 3

Krajina/rok	2000-2004	2006	2007	2008	2009	2010
Česká republika	45,4	47,4	49,2	51,5	46,1	50,7
Maďarsko	48,8	51,2	46,4	48,1	50,4	56,4
Poľská republika	63,3	53,8	54,4	63,2	61,8	56,4
Slovenská republika	//	49,1	51,5	51,7	55,8	64,9

Percentuálny podiel výdavkov na rozvoj z celkových výdavkov na obranu

Tabuľka č. 4

Krajina/rok	2000-2004	2006	2007	2008	2009	2010
Česká republika	18,9	14,6	10,1	12,9	22,4	12,4
Maďarsko	11,2	9,0	12,1	14,8	12,7	12,1
Poľská republika	10,9	18,2	18,6	13,9	16,7	18,4
Slovenská republika	//	12,7	16,2	14,6	13,2	9,1

Percentuálny podiel výdavkov na infraštruktúru z celkových výdavkov na obranu

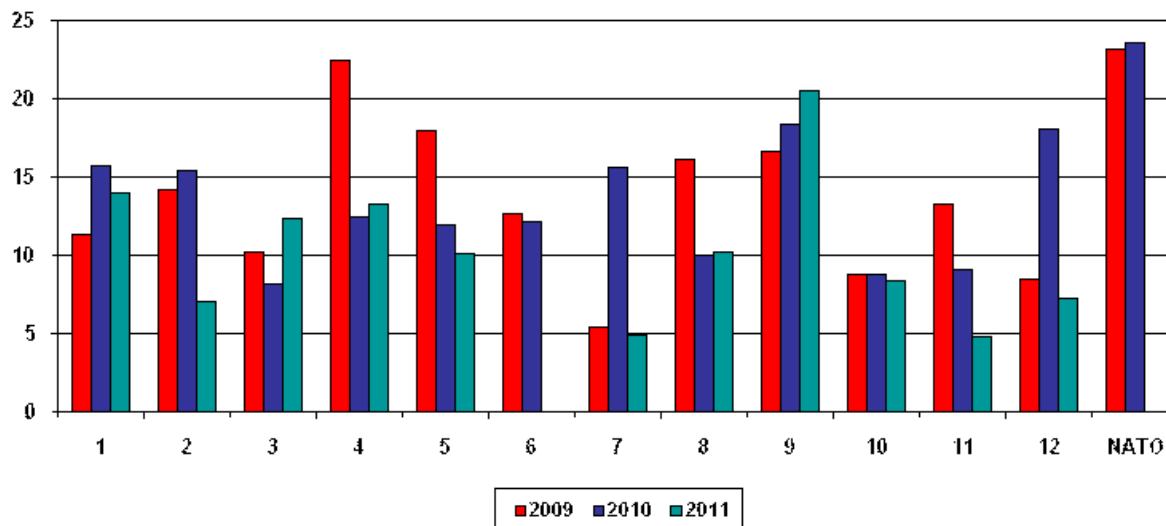
Tabuľka č. 5

Krajina/rok	2000 - 2004	2006	2007	2008	2009	2010
Česká republika	4,7	8,3	9,8	5,6	3,9	5,8
Maďarsko	5,5	8,1	5,2	2,6	3,9	2,1
Poľská republika	2,2	3,8	5,0	4,7	4,9	4,6
Slovenská republika	//	5,2	2,5	2,0	4,5	2,7

30) Pri porovnávaní vývoja obranných rozpočtov SR a iných štátov NATO treba zároveň vziať do úvahy, že v prípade OS SR, ktoré sú v podstatne horšom stave z hľadiska technického vybavenia a modernizácie, má každé zníženie obranného rozpočtu dramatickejšie dôsledky než u technicky vyspelejších armád. Zároveň, na rozdiel od veľkých armád, kde nositeľmi jednotlivých spôsobilostí je spravidla niekoľko útvarov, redukcie alebo zrušenie útvarov a jednotiek v prípade OS SR znamená nezvratné zrušenie danej spôsobilosti.

31) Pri porovnávaní podielu výdavkov na modernizáciu techniky z celkových výdavkov na obranu v rámci 12 nových členských štátov NATO má SR v súčasnosti (2011) najnižší podiel. V porovnaní s ostatnými štátmi V 4 však tieto na rozdiel od SR už v minulosti zrealizovali veľké modernizačné projekty (stíhacie a dopravné letectvo, obrnené transportéry, protivzdušná obrana), čo zužuje možnosť realizácie spoločných projektov pri obstarávaní, resp. spájaní a zdieľaní spôsobilostí. Podrobnejšie údaje sú v grafe č. 3.

Podiel finančných prostriedkov z výdavkov na obranu určený na modernizáciu v nových členských štátoch NATO v rokoch 2009 – 2010 – 2011 (%)

1 – Albánsko; 2 – Bulharsko; 3 – Chorvátsko; 4 – Česko; 5 – Estónsko; 6 – Maďarsko (údaj za rok 2011 nie je dostupný); 7 – Lotyšsko; 8 – Litva; 9 – Poľsko; 10 – Rumunsko; 11 – Slovensko; 12 – Slovinsko; 13 – NATO (údaj za rok 2011 nie je dostupný)

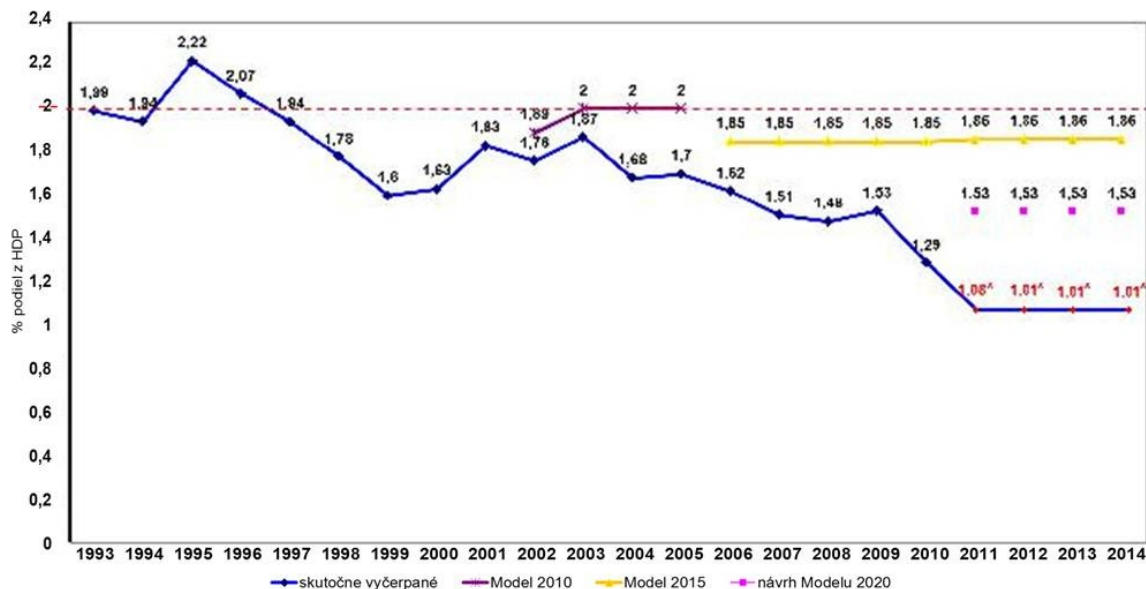
5 Zdrojové zabezpečenie MO SR a manažment zdrojov

32) Základným a rozhodujúcim problémom, ktorý podstatným spôsobom ovplyvňoval rozsah a kvalitu hlavných činností rezortu obrany, je **dlhodobo pretrvávajúci nesúlad medzi stanovenými úlohami na strane jednej a reálne vyčleňovanými zdrojmi na ich realizáciu na strane druhej**, ktorý má navyše tendenciu ďalšieho prehlbovania.

33) Ústavnými orgánmi SR bol počas prístupových rokovaní, ako aj po vstupe SR do NATO, viackrát potvrdený záväzok vyčleňovať na obranu, resp. pre kapitolu MO SR 2 % HDP ako nevyhnutný predpoklad realizácie dlhodobých transformačných zámerov (uznesenie vlády SR č. 604/2002, uznesenie NR SR č. 2403/2002, uznesenie vlády SR č. 133/2003, uznesenie vlády SR č. 607/2004). Tento záväzok a dokonca ani neskôr zmenšený finančný rámec (Model 2015 = 1,85 %, resp. 1,86 % HDP) pre rezort obrany však nebol ani v jednom roku naplnený. Podrobnejšie údaje sú v grafe č. 4.

Výdavky kapitoly MO SR - plánované vs. skutočne vyčerpané

Graf č. 4

*rok 2011 – predpoklad – výpočet podľa schváleného zákona o štátnom rozpočte SR na rok 2011 a prognózy HDP (február 2011 zdroj: MF SR)

*roky 2012 až 2014 – predpoklad – výpočet podľa limitov kapitoly MO SR návrhu východísk rozpočtu verejnej správy na roky 2012 až 2014 upravených MFV SR (18.7.2011) a prognózy HDP (jún 2011 zdroj: MF SR)

34) Za obdobie rokov 2002 až 2010 vytváral rozdiel medzi vládou SR deklarovanými zdrojmi vo výške 2% HDP a reálne pridelenými limitmi postupne narastajúci vnútorný deficit. Limity výdavkov kapitoly MO SR v roku 2011 a uvažovaná projekcia výdavkov kapitoly MO SR v rokoch 2012 až 2014 na úrovni 1,01% HDP predznamenáva tendenciu ďalšieho nárastu vnútorného deficitu.

35) Rozvojové procesy narušovalo aj takmer každoročné viazanie výdavkov zo schváleného rozpočtu kapitoly MO SR vládou SR v prospech jej aktuálnych priorit (len za roky 2005 – 2009 bol pridelený limit výdavkov kapitoly MO SR znížený celkovo približne o 159,4 mil. Eur), čo ešte viac limitovalo možnosť dlhobojšej kontinuity kľúčových reformných projektov, pretože destabilizovalo naplánované využitie zdrojov v rezorte obrany, podporovalo improvizáciu a s tým spojenú nižšiu efektívnosť ich využitia.

36) Vo všetkých dlhodobých dokumentoch sa už v prvých rokoch realizácie stávali plánované cieľové parametre rozvoja spôsobilostí a ich časové horizonty nedosiahnuteľné. Reakcia rezortu obrany opakovaným nahrádzaním (aktualizáciou) starého plánu plánom novým bez systémového vyriešenia garancie dodržania vládou SR schválených plánovacích predpokladov sa ukázala ako neúčinná, postup podľa tejto metodológie by vytváral rovnaký problém do budúcnosti.

37) Tendencia ďalšieho znižovania zdrojového rámca na obranu pri očakávanom náraste úloh povedie už v strednodobom horizonte k postupnej strate kľúčových spôsobilostí OS SR

potrebných na zaručenie bezpečnosti našich občanov a štátu, ako aj na plnenie našich medzinárodných záväzkov s negatívnym dopadom na medzinárodnú kredibilitu SR.

- 38) Pritom platná Politická smernica NATO (marec 2011) požaduje od členských štátov v prípade, že ich podiel obranných výdavkov je nad hranicou 2 % HDP, túto úroveň udržať, ak je pod touto hranicou, zamedziť akémukoľvek ďalšiemu znižovaniu a smerovať v reálnych časových termínoch zvyšovaním obranných výdavkov k tejto hranici.
- 39) Dlhodobý nesúlad medzi definovanými úlohami a zdrojmi ako vonkajší faktor bol prehlbovaný vnútorným faktorom - nízkou úrovňou manažmentu zdrojov v rezorte obrany, vrátane netransparentnosti v procesoch obstarávania. V dôsledku toho sa ani reálne pridelené zdroje v rezorte obrany nepodarilo vždy a účelne využiť na plánované priority rozvoja požadovaných spôsobilostí.
- 40) Priority programových plánov rozvoja rezortu obrany, ako strednodobých plánovacích dokumentov, sa síce z väčšej časti premietali do návrhov rozpočtu kapitoly MO SR, v priebehu rozpočtového roka však bola alokovaná výška finančných prostriedkov upravovaná, resp. priority menené, čo v praxi znamenalo presun finančných prostriedkov v prospech iných pôvodne neplánovaných úloh, alebo menej významných priorít. To spôsobovalo následné zmeny v ročných plánoch obstarávania zákaziek, takto upravené plány boli vyhodnocované ako úspešne plnené, pričom neboli realisticky zhodnotené negatívne dôsledky odklonu od pôvodne schváleného plánu, predovšetkým v oblasti rozvoja výzbroje, techniky a materiálu (ďalej len „VTM“) a rozvoja komunikačných a informačných systémov (ďalej len „KIS“).
- 41) Za zmenšujúcimi sa ozbrojenými silami trvalo zaostávajúca racionalizácia a zoštíhľovanie prvkov velenia a riadenia, resp. rozsiahlej štruktúry podporných a zabezpečovacích prvkov rezortu obrany odčerpávali zdroje, ktoré mohli byť využité v prospech transformácie OS SR.
- 42) V snahe zabezpečiť plnenie prioritných úloh v limitovanom zdrojovom rámci sa realizuje súbor opatrení, ktoré prinášajú efekty už dnes, predovšetkým však vytvárajú predpoklady pre transparentné a efektívnejšie nakladanie so zdrojmi v ďalších rokoch (napr. zverejňovanie zmlúv, elektronické obstarávanie, centrálna evidencia zmlúv, súťaž aj pri stavebných zákazkách s nízkou hodnotou, nové pravidlá pre transparentné a efektívne rozdeľovanie dotácií a iné). Avšak prínos tejto vyššej efektívnosti nedokáže vyrovnáť dlhodobú nerovnováhu úloh a zdrojov.

Prístupy k riešeniu:

- I) *Zastaviť pokles výdavkov na obranu, postupne dosiahnuť rovnováhu medzi rozsahom úloh a dlhodobo stabilným, predvídateľným zdrojovým rámcom, potrebným na efektívne budovanie obranného potenciálu vrátane rozvoja ozbrojených síl a na plnenie deklarovovaných záväzkov SR do spoločného úsilia NATO a EÚ. Definovať realistický politicko-strategický koncepčný rámec rozvoja obranného potenciálu vrátane ozbrojených síl vychádzajúci z objektívnych potrieb obrany a medzinárodných záväzkov, ktorý je zdrojovo zabezpečený, jeho plnenie pravidelne vyhodnocovať na úrovni vlády SR a NR SR. Otvoriť spoločenskú diskusiu o možnostiach legislatívnych garancií stability zdrojového rámca na obranu štátu. Eliminovať nesystémové viazanie prostriedkov kapitoly MO SR z úrovne vlády SR na iné, mimorezortné, účely.*
- II) *V oblasti skvalitnenia vnútorného manažmentu zdrojov na MO SR zabezpečiť funkčné prepojenie strategického rozhodovania s realizačnou fázou. Zvýšiť výkonnosť,*

efektívnosť a transparentnosť procesov verejného obstarávania s dôrazom na plánované priority v oblasti modernizácie s využitím elektronického obstarávania ako aj prostredníctvom osobitne sledovaných štátnych projektov prezbrojenia. Plánovacie rozvojové dokumenty pre OS SR, resp. rezort obrany vypracúvať na obdobie, v ktorom vláda SR bude garantovať potrebný zdrojový rámec a jeho stabilitu.

6 Dopady nerovnováhy úloh a zdrojov na kľúčové oblasti

43) Nedostatok zdrojov, ich nestabilita a nízka úroveň manažmentu zdrojov podstatne limitovali možnosť dlhodobejšej kontinuity rozvojových plánov rezortu obrany a procesu transformácie OS SR. To sa premieťa do súčasného kritického stavu v nasledovných najdôležitejších oblastiach činnosti rezortu obrany:

a) Kvalita a stabilita vojenského personálu

44) Od roku 1993 prešli počty vojakov radikálnou redukciou na menej ako jednu štvrtinu východiskového stavu. Profesionalizácia ozbrojených síl od roku 2006 mala zásadný vplyv na zmeny v zložení vojenského personálu, v hodnotnej štruktúre došlo k podstatnej redukcii vyšších hodností a dôstojníckych funkcií v prospech nižších hodností s posilnením práporčického a poddôstojníckeho zboru a k vytvoreniu kategórie mužstva. Postupne narastal aj počet žien v ozbrojených silách, ktorý v súčasnosti dosahuje úroveň 8,6 %. Potenciál profesionalizácie v oblasti zvyšovania kvality a stability vojenského personálu však nebol naplno využitý.

45) Zavedenie profesionalizácie v ročnom predstihu oproti plánu neumožnilo doriešiť všetky koncepčné a legislatívne aspekty profesionálnej služby, ktoré neboli systémovo vyriešené ani následnými novelizáciami zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. Navyiac za uplynulých päť rokov dochádzalo k zväčša politicky motivovaným nesystémovým novelizáciám zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov a ich aplikácia prostredníctvom pevne nastaveného systému manažmentu vojenského personálu destabilizovala personálnu politiku. V dôsledku nedostatočnej obmeny personálu vo vojenských hodnostiach mužstva a poddôstojníkov v ozbrojených silách došlo k zastaveniu kariérneho rastu.

46) Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov sa v ostatných rokoch znížila regrutácia personálu. Prevažuje odchodovosť nad regrutáciou, dochádza ku starnutiu personálu, vekový priemer v OS SR sa za štyri roky zvýšil z 29 na 32 rokov, veková nevyváženosť predstavuje do budúcnosti vytváranie generačných vln. Dlhodobým problémom je získavanie vysokokvalifikovaných špecialistov do služby v ozbrojených silách, najmä ide o zdravotnícke a ďalšie špecifické odbornosti, rezervy pretrvávajú aj v úrovni odbornej vycvičenosti a jazykovej pripravenosti. Personálna naplnenosť jednotiek OS SR je približne len na úrovni 90 % najmä z dôvodu limitovaných finančných zdrojov.

47) Do súčasnej doby nebol efektívne využívaný systém aktívnych záloh, nebola realizovaná ani ich odborná príprava. Využívanie aktívnych záloh v stave bezpečnosti v prípade zvýšeného operačného tempa ozbrojených síl platný právny rámec neumožňuje.

48) Profesionálna armáda zároveň znamená vyššie náklady na personál, čo pri znižujúcom sa rozpočte kapitoly MO SR zväčšuje podiel celkových personálnych výdavkov na rozpočte (rok 2011 = celkové výdavky na vojenský personál približne 55 %, na vojenský aj civilný personál približne 67,6 %) a zároveň znižuje objem finančných prostriedkov na plnenie

úloh. To vyvoláva tlak na zvyšovanie úrovne nenaplnenosti, resp. znižovanie mierovo udržiavaných počtov profesionálnych vojakov.

49) Osobitný štandard sociálneho zabezpečenia príslušníkov ozbrojených síl zohrával zásadnú úlohu pri prechode na plne profesionálne ozbrojené sily. Profesionalizácia, ktorá priniesla vyššie nároky na stabilitu a kvalitu personálu, jeho prínos ešte zvýraznila. Osobitné sociálne podmienky kompenzujúce špecifické nároky vyplývajúce zo služby v ozbrojených silách podstatne prispeli k atraktívnosti ozbrojených síl na trhu práce aj pri vysokom ekonomickom raste SR a sú naďalej predpokladom napĺňania potrieb v oblasti doplňovania a kvality vojenského personálu. Na druhej strane je súčasný systém ekonomicky mimoriadne náročný a dlhodobý, v dostupnom ekonomickom rámci, neudržateľný, čo vyžaduje systémové riešenie, ktoré sa pripravuje.

Prístupy k riešeniu:

- I) *Zmeniť súčasný systém personálneho manažmentu profesionálnych vojakov tak, aby zabezpečoval postupné skvalitňovanie vojenského personálu. Pri využití adekvátnych motivačných a stimulačných faktorov udržať najlepšie odborne a jazykovo pripravených profesionálnych vojakov v OS SR (pre časť profesionálnych vojakov to bude celoživotné povolanie) a vytvoriť podmienky pre dynamickejšiu obmenu ostatného vojenského personálu. Tým prispieť v dlhodobom horizonte k zníženiu ekonomickej náročnosti systému sociálneho zabezpečenia vojakov.*
- II) *S cieľom zabezpečiť udržateľnosť a spravodlivosť systému sociálneho zabezpečenia vojakov pripraviť jeho zmeny¹ (napr. posunutie doby služby pre vznik nároku na odchodné a na výsluhový dôchodok), ktoré sa budú vzťahovať na nových príslušníkov prijatých do ozbrojených síl po nadobudnutí účinnosti týchto zmien.*
- III) *Navrhnuť efektívny systém doplňovania a vzdelávania profesionálnych vojakov. Posúdiť aj možnosti zavedenia dobrovoľnej služby, prípadne využívanie vojakov na krátkodobý kontrakt alebo aktívnych záloh v stave bezpečnosti.*

b) Modernizácia ozbrojených síl

50) Od roku 1993 bol proces modernizácie determinovaný častými zmenami koncepčných a plánovacích zámerov výstavby ozbrojených síl a z toho vyplývajúcich priorit ich rozvoja. Koncepčné a plánovacie predpoklady sa však nepremietli do vyššej dynamiky modernizácie ozbrojených síl. Aj keď požiadavky OS SR boli každoročne definované v súlade so štandardnými plánovacími postupmi, výška reálnych finančných prostriedkov rozpočtu kapitoly MO SR nedovoľovala niektoré požiadavky realizovať v plnom rozsahu a niektoré vôbec.

51) Súbežne so znižovaním celkového rozpočtu kapitoly MO SR sa postupne zmenšil aj podiel zdrojov na realizáciu projektov modernizácie VTM a KIS v rámci obranných výdavkov, ktorý je dlhodobý hlboko pod 20-percentnou odporúčanou úrovňou NATO; táto (teda 20 %) je však primeraná pre podstatne modernejšie vyzbrojené ozbrojené sily s už dosiahnutou vysokou úrovňou interoperability.

¹ Zmeny v sociálnom systéme ozbrojených zložiek budú konkrétne definované v samostatnom materiáli Analýza sociálneho systému ozbrojených zložiek, ktorý je pripravovaný v zmysle uznesenia vlády SR č. 805 zo 17. novembra 2010 v gescii ministra vnútra SR.

52) Vnútrošný deficit v oblasti modernizácie sa ešte viac prehĺbil v rokoch 2006 až 2010, kedy reálne vyčerpané finančné prostriedky na realizáciu projektov rozvoja VTM a KIS boli o viac ako 500 mil. Eur nižšie ako plánovací predpoklad. V dôsledku toho sa nepodarilo zabezpečiť naštartovanie potrebnej obmeny a modernizácie VTM a KIS podľa *Dlhodobého plánu rozvoja ministerstva obrany SR s výhľadom do roku 2015 – Model 2015*. Postupne dochádzalo k spomaľovaniu tempa modernizácie a v ostatných rokoch, predovšetkým v dôsledku dopadov ekonomickej krízy, v niektorých segmentoch až k jej zastaveniu.

Plánovacie predpoklady na roky 2006 až 2010 a reálne vyčlenenie finančných prostriedkov sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Porovnanie plánovaných a pridelených disponibilných zdrojov v tis. €	Dlhodobý plán	v tis. Eur		
		Rozpočet schválený	Rozpočet upravený	Čerpanie skutočnosť
Projekty VTM - spolu za roky 2006 - 2010	794 992	458 812	383 509	402 972
Projekty KIS - spolu za roky 2006 - 2010	419 173	276 081	337 009	303 903
Celkom VTM + KIS	1 214 165	734 893	720 518	706 875

53) Vykonaná modernizácia bola fragmentovaná, realizovaná v obmedzenom rozsahu s orientáciou na akútne potreby súvisiace s plnením vybraných medzinárodných záväzkov a na zabezpečenie jednotiek pripravovaných do operácií MKM. V rezorte obrany sa realizoval výrazne obmedzený nákup vojenskej techniky a materiálu predovšetkým automobilov, kontajnerov so špeciálnou zástavbou, špeciálnej ženíjnej techniky, osobného výstroja a výzbroje a to predovšetkým v prospech deklarovaných jednotiek. Čiastočne sa modernizovala aj delostrelecká technika a letecká technika, čiastočný posun nastal aj v rozvoji informačných systémov v rezorte obrany. Podrobnejšie údaje sú v prílohe č. 1.

54) Dlhoročné poddimenzovanie zdrojov na modernizáciu neumožňovalo rozbehnúť rozsiahlejšiu systémovú obmenu hlavných druhov výzbroje a techniky, resp. jej hlbšiu modernizáciu. Schválené stanovisko vlády SR k návrhom Cielov síl 2008 z roku 2007 pritom predpokladalo, podobne ako už predtým *Dlhodobý plán rozvoja ministerstva obrany s výhľadom do roku 2015 – Model 2015*, postupnú realizáciu finančne náročných modernizačných projektov (predovšetkým dopravné lietadlá a vrtuľníky) prostredníctvom zdrojov nad rámec rozpočtu MO SR, ani to sa však nenaplnilo.

55) Limitujúco pôsobí i súčasný proces akvizície, ktorý je nevýkonný a v spojení s jednoročným manažmentom finančných zdrojov prakticky neumožňuje úspešnú realizáciu veľkých, finančne náročných projektov. Dôsledkom tohto vývoja bolo, že za celé obdobie od roku 1993 nebol v podmienkach ozbrojených síl dokončený žiadny rozsiahlejší modernizačný projekt pre hlavné druhy výzbroje a techniky, čo má negatívny dopad na celý proces transformácie OS SR.

56) Podstatná časť výzbroje a techniky OS SR je technologicky aj fyzicky zastaraná (cca 70 % pozemnej techniky je po dobe životnosti, z toho tanková technika, bojové vozidlá pechoty - 1, niektoré typy obrnených transportérov na úrovni 100 %), čo má negatívny dopad nielen na dosahovanie požadovaných spôsobilostí, úroveň výcviku a kvalitu plnenia úloh, ale zvyšuje aj náročnosť jej udržiavania. Niektoré druhy pozemnej, leteckej a rádiolokačnej techniky ukončia svoj technický život v období dvoch až piatich rokov. Alarmujúci stav aj hlavných druhov výzbroje a techniky vyžadujúci ich rýchlu obmenu, koncentruje požiadavky na zdroje do budúcich piatich až desiatich rokov.

57) Dôležité komunikačné a informačné systémy (napr. bojový komunikačný rádiový systém) alebo plánované prvky (záložné dátové centrum) neboli doposiaľ plne zrealizované. Výsledkom nedostatku zdrojov v oblasti rozvoja KIS je kritická nedostatočnosť rádiových

prostriedkov na všetkých úrovniach velenia a riadenia, široká rozpracovanosť informačných systémov, ako aj stav, keď početnosť užívateľov prekračuje možnosti infraštruktúry dátového centra (výkon a úložná kapacita) a prenosovej kapacity jednotného komunikačného prostredia.

- 58) Najcitlivejšia je absencia modernizácie bojových obrnených vozidiel a kolesových obrnených vozidiel, prepravnej a špeciálnej techniky, bojovej a dopravnej leteckej techniky (vrtuľníky, dopravné lietadlá), ako aj v oblasti mobilných komunikačných systémov. Tieto komodity sú kľúčovým predpokladom pre zaručenie obrany SR v rámci kolektívnej obrany, pre plnenie medzinárodných záväzkov SR a interoperabilitu OS SR s armádami členských štátov NATO, ako základnej podmienky pre spoločné pôsobenie v medzinárodných vojenských zoskupeniach.
- 59) V ostatnom období sa zintenzívňuje úsilie o zvýšenie efektívnosti vyzbrojovania hľadaním spoločných riešení a združovaním zdrojov do projektov medzinárodnej spolupráce predovšetkým v rámci NATO, EÚ a V4 (v zmysle iniciatívy generálneho tajomníka NATO „*Smart Defence*“ a v zmysle iniciatív v rámci EÚ a NATO o mnohonárodnej spolupráci – „*Pooling and Sharing*“). To však môže byť len čiastkovým riešením. Doterajšie skúsenosti a posledné odborné diskusie však zároveň potvrdzujú, že tieto iniciatívy v konečnom dôsledku nemusia predstavovať zníženie nákladov zúčastnených štátov.
- 60) Nevyhnutným predpokladom pre zvyšovanie spôsobilostí OS SR a ich interoperability s armádami spojencov je obmena, resp. prezbrojenie hlavných druhov pozemnej, leteckej a rádiolokačnej techniky. **Zdrojové zabezpečenie tejto požiadavky v rámci rozpočtu MO SR je nerealistické, pretože pôjde o zdrojovo veľmi nákladné projekty, ktoré musia byť realizované na báze štátnych zákaziek a dlhodobého splátkového kalendára výrazne presahujúceho volebné obdobie jednej vlády.**

Prístupy k riešeniu:

- I) *Realizovať cieľnú modernizáciu prednostne zameranú na akvizíciu hlavných druhov pozemnej techniky pre ucelené jednotky umožňujúcej nasadenie a udržanie organických jednotiek v operáciách medzinárodného krízového manažmentu vrátane techniky logistickej podpory a techniky na plnenie ďalších kľúčových priorít.*
- II) *Všetky veľké akvizície vykonávať prostredníctvom osobitne sledovaných štátnych projektov obmeny (prezbrojenia) vojenskej techniky a hlavných zbraňových systémov financovaných nad rámec rozpočtu kapitoly MO SR a s väčším využitím medzinárodných projektov spoločného obstarávania.*
- III) *Dôsledne implementovať procesy manažmentu životného cyklu systémov a projektového manažmentu s cieľom optimalizácie modernizačných projektov a zefektívnenia vynakladania prostriedkov počas celého životného cyklu.*

c) Spôsobilosti ozbrojených síl

- 61) Nenaplnenie plánovaných cieľov v oblasti skvalitňovania vojenského personálu a modernizácie s priamym dopadom na kvalitu výcviku sa premietlo do stále väčšieho zaostávania SR v dosahovaní požadovaných spôsobilostí podľa našich vlastných plánov a medzinárodných záväzkov tzv. Cieľov síl NATO a to ako v potrebnej kvalite a rozsahu, tak aj v stanovených termínoch.

- 62) Pri aktuálnych zdrojových a procesných podmienkach nie je možné udržať všetky súčasné spôsobilosti OS SR a dosiahnutie projektovaných spôsobilostí v celom rozsahu Ciel'ov síl NATO je nerealistické. Napriek tomu, že SR v minulosti viackrát odsúvala termíny dosahovania spôsobilostí OS SR podľa cieľov síl, vrátane toho najdôležitejšieho (poskytnutie mechanizovanej brigády), v súčasnosti znova viac ako polovica týchto záväzkov vyžaduje zásadné prehodnotenie.
- 63) OS SR disponujú len obmedzeným spektrom spôsobilostí a k tomu ešte v limitovanej kvalite. Úroveň spôsobilostí v jednotlivých silách OS SR a priamo podriadených útvaroch a zariadeniach GŠ OS SR sa pohybuje v rozmedzí 44 až 68 % vo vzťahu k požiadavkám NATO.
- 64) Úroveň interoperability OS SR s armádami členských štátov NATO je veľmi nízka. To výrazne limituje spoločné pôsobenie so spojencami v operáciách vysokej intenzity. Úroveň kľúčových spôsobilostí, ktorými sú nasaditeľnosť a udržateľnosť jednotiek v operáciách, dosahuje približne 33 % a 10 % oproti požiadavkám Aliancie 50 %, resp. 10 %. Pritom naša úroveň zodpovedá súčasnej účasti vo všetkých operáciách a misiách.

Prístupy k riešeniu:

- I) *Prioritne rozvíjať tie spôsobilosti, ktoré umožňujú plniť medzinárodné záväzky SR v rozsahu zdieľania spravodlivej záťaže spoločného úsilia a zároveň umožňujú, čo najefektívnejšie plniť úlohy obrany štátu v rámci kolektívnej obrany s dôrazom na: udržanie účasti OS SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu pod vedením NATO, EÚ a OSN, plnenie úloh ochrany vzdušného priestoru SR v rámci Internovaného systému protivzdušnej obrany NATO, udržiavanie schopnosti poskytnúť príspevky do rotácií sil rýchlej reakcie NATO a EÚ, udržiavanie primeraného komponentu v silách vysokej pripravenosti a disponibilné sily pre potreby národného krízového manažmentu.*
- II) *Prehodnotiť a optimalizovať spôsoby dosahovania požadovaných spôsobilostí OS SR rozpracovaním a implementáciou súboru iniciatív a programov s dôrazom na:*
- *účasť SR v programoch a iniciatívach NATO a EÚ zameraných na rozvoj kritických nedostatkových vojenských spôsobilostí,*
 - *širšie uplatňovanie mnohonárodných riešení pri rozvoji vojenských spôsobilostí prostredníctvom zdieľania a združovania vojenských spôsobilostí a ich spoločného rozvoja a používania („Smart Defence“ a „Pooling and Sharing“).*

7 Závery k plneniu cieľov obrannej politiky SR

- 65) Narastajúca dynamika, nestabilita a nepredvídateľnosť vývoja bezpečnostného prostredia okrem pretrvávania tradičných hrozieb spôsobuje nárast potenciálu a nebezpečnejší rozmer najmä hrozieb spojených so šírením technológií na výrobu zbraní hromadného ničenia, vrátane spôsobov ich dopravy na cieľ, hrozieb v kybernetickom priestore a v oblasti energetickej bezpečnosti. Tieto môžu bezprostredne a neočakávane narušiť bezpečnosť SR ako aj bezpečnosť našich spojencov.
- 66) Novoprijatá Strategická koncepcia NATO (2010) v reakcii na nové hrozby presadzuje komplexný prístup pri využití širšieho spektra nástrojov a mechanizmov. Pripravujú sa vysoko sofistikované obranné projekty, ako aj úplne nové, zdrojovo veľmi náročné, vojenské i civilné spôsobilosti umožňujúce pôsobiť preventívne alebo účinne zasiahnuť. Prípadné nezapojenie sa SR do tohto spoločného úsilia, spolu so zaostávaním v plnení

dlhodobých spojeneckých záväzkov pri rozvoji spôsobilostí, spôsobí, že SR sa stane viac konzumentom než spolutvorcom bezpečnosti.

- 67) Rozsah a zložitosť úloh pre ozbrojené sily kontinuálne narastá jednak v rovine medzinárodných záväzkov ako aj v rámci národného krízového manažmentu pri pomoci orgánom verejnej moci na území SR v kontexte množiacich sa prírodných katastrof a ich rastúcich dôsledkov na životy, zdravie a majetok občanov a štátu.
- 68) Nenapĺňanie stanovených transformačných cieľov v oblasti rozvoja vojenského personálu, modernizácie, rozvoja spôsobilostí, to všetko má negatívny dopad na plnenie jednej z najdôležitejších funkcií štátu, ktorou je zaručenie bezpečnosti občanov a obrany štátu.
- 69) Výrazné zaostávanie pri plnení našich dlhodobých spojeneckých záväzkov pri rozvoji ozbrojených síl (Cieľov síl NATO) v súčasnosti limituje reálny príspevok SR v prospech obranného potenciálu Aliancie a ohrozuje dôveryhodnosť SR vo vzťahu k plneniu prijatých záväzkov v oblasti kolektívnej obrany s potenciálom negatívnych dôsledkov pre úroveň bezpečnosti SR v súčasnom a budúcom bezpečnostnom prostredí.
- 70) Základné zistenia z analytickej fázy strategického hodnotenia obrany SR ukazujú, že rezort obrany a najmä OS SR stoja na historickej križovatke a je nevyhnutné, aby politické vedenie štátu, podporené celospoločenským konsenzom, prijalo strategické rozhodnutie o ich ďalšom smerovaní.

8 Základné východiská

- 71) SR vzhľadom na svoj obranný potenciál je schopná základný cieľ svojej obrannej politiky – bezpečnosť občana a zaručenie obrany štátu – plnohodnotne a v celom rozsahu napĺňať iba v rámci kolektívnej obrany.
- 72) SR považuje funkčnosť a účinnosť kolektívneho obranného potenciálu NATO a Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ za základ zaručenia vlastnej bezpečnosti a obranyschopnosti a preto sa bude podieľať na ich posilňovaní v súlade s princípmi solidarity a spravodlivého zdieľania rizík a nákladov spoločného úsilia všetkými členskými štátmi.
- 73) SR bude ešte aktívnejšie presadzovať a uplatňovať princíp nedeliteľnosti bezpečnosti a solidarity, ktoré považuje za základné imperatívy svojej bezpečnostnej a obrannej politiky. Bezpečnosť spojencov vníma ako súčasť svojej bezpečnosti a ohrozenie bezpečnosti spojencov vníma ako ohrozenie svojich záujmov a bezpečnosti.
- 74) **SR tak ako ostatní spojenci napriek zložitej ekonomickej situácii zachová súčasnú úroveň svojej politicko-vojenskej ambície ako svoj reálny vklad do posilňovania medzinárodnej kredibility a akcieschopnosti NATO a EÚ v súčasnom a budúcom bezpečnostnom prostredí. Rozsah a dynamika napĺňania politicko-vojenskej ambície, vzhľadom na zdrojový rámec, bude realizovaná podľa hierarchie naliehavosti a dôležitosti úloh.**
- 75) Za prvoradé priority bude považovať tie, ktoré umožňujú plniť naše medzinárodné záväzky v rozsahu zdieľania spravodlivej záťaže spoločného úsilia a zároveň umožňujú čo najefektívnejšie plniť úlohy obrany štátu v rámci kolektívnej obrany s dôrazom na: **účasť OS SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu pod vedením NATO a EÚ, plnenie úloh ochrany vzdušného priestoru SR v rámci NATINADS, udržiavanie schopnosti poskytnúť príspevky do NRF a EU BG, udržiavanie primeraného komponentu v silách vysokej pripravenosti a disponibilné sily pre potreby národného krízového manažmentu.**

- 76) Plnenie politicko-vojenskej ambície SR bude zabezpečované ako kľúčová a stabilná priorita SR v oblasti zaručenia bezpečnosti a obrany štátu, čomu bude zodpovedať aspoň strednodobá zdrojová stabilita a vysoká efektívnosť a transparentnosť s tým súvisiacich procesov obstarávania plánovaných komodít.
- 77) Vyrovnanie nerovnováhy medzi úlohami (politicko-vojenskou ambíciou štátu) a pridelovaným zdrojovým rámcom na obranu sa teda bude realizovať cestou racionalizácie a zefektívnenia organizačných štruktúr a postupným dosahovaním požadovaných štandardov potrebných na zaručenie úrovne politicko-vojenskej ambície.

Stratégia rozvoja rezortu obrany bude založená na:

- 1) strategickom smerovaní rozvoja ozbrojených síl umožňujúcom plnenie kľúčových priorít pri akceptácii rizík a obmedzení v dôsledku limitovaného zdrojového rámca**
- 2) racionalizácii štruktúr riadenia a zabezpečenia rezortu obrany a zvyšovaní efektívnosti a hospodárnosti v ich činnosti**

II. Súčasný stav a strategické smerovanie Ozbroyených síl SR

1 Úlohy Ozbroyených síl SR vyplývajúce z legislatívy SR a medzinárodných záväzkov

78) Pri hodnotení stavu dnešných ozbrojených síl a pri návrhu budúcich ozbrojených síl sa vychádzalo z úloh vyplývajúcich, zo všeobecne záväzných právnych predpisov SR a medzinárodných záväzkov:

I) Úlohy v zmysle platnej legislatívy SR (najmä ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky, zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky, zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva...)

II) Úlohy vyplývajúce najmä z týchto medzinárodných dohôd a záväzkov:

- a) *Záväzok „udržiavať a rozvíjať svoju individuálnu a kolektívnu schopnosť čeliť ozbrojenému útoku“ (článok 3 Severoatlantickej zmluvy) a „pomôcť napadnutej strane alebo stranám, prijímúc individuálne a v súlade s ostatnými stranami také akcie, ktoré považuje za potrebné, vrátane použitia ozbrojených síl, k obnove a udržaniu bezpečnosti v severoatlantickej oblasti“ (článok 5 Severoatlantickej zmluvy).*
- b) Kritériá použiteľnosti ozbrojených síl zamerané na posilnenie ich nasaditeľnosti a udržateľnosti v operáciách na neobmedzenú dobu (potvrdené na summite NATO v Lisabone v roku 2010 na úrovni 50 % nasaditeľných a 10 % udržateľných pozemných síl, 40 % nasaditeľných a 8 % udržateľných vzdušných síl).
- c) Dobrovoľný záväzok SR prispievať do NRF jednotkou zodpovedajúcou podielu 0,9 % (150 osôb) z celkových síl okamžitej reakcie NATO (IRF).
- d) Súbor 39 vojenských záväzkov v podobe Cieľov síl NATO (2008), z toho 15 záväzkov pre pozemné sily, 9 pre vzdušné sily a 15 pre bojovú podporu a bojové zabezpečenie. Tieto ciele síl pozostávajú z čiastkových cieľov tzv. modulov, ktorých je 52.
- e) Záväzok prispievať do koncepcie EU BG v rámci Hlavného cieľa EÚ 2010.
- f) Záväzok poskytovať štábny personál OS SR do mierovej veliteľskej štruktúry NATO a EÚ (v súčasnosti 78 osôb, implementácia novej veliteľskej štruktúry NATO schválenej v marci 2011 si bude vyžadovať navýšenie tohto počtu).
- g) Záväzok prispievať vojenskými silami k riešeniu bezpečnostných kríz v rámci medzinárodného krízového manažmentu (do 600 osôb).
- h) Záväzok vytvoriť a udržiavať Medzinárodné centrum výnimočnosti pre oblasť likvidácie nevybuchnutej munície a manažmentu následkov (EOD).
- i) Záväzok vytvoriť a udržiavať jeden Nasaditeľný modul KIS NATO (DCM).

79) Hlavnými prioritami v rámci medzinárodných vojenských záväzkov SR (Ciele síl) sú:

vybudovanie plne vycvičenej interoperabilnej a nasaditeľnej brigády pozemných síl a vybudovanie spôsobilostí logistickej podpory na jej podporu a udržateľnosť;

zabezpečenie ochrany vzdušného priestoru SR v rámci Integrovaného systému protivzdušnej ochrany NATO (NATINADS).

- 80) Ciele síl sú členené do dvoch kategórií: ciele síl, ktoré sa týkajú budovania konkrétnych jednotiek (napr. cieľ síl – výstavba mechanizovanej brigády, cieľ síl – 4 x vrtuľník Mi-17 – Sily stupňovanej pripravenosti – letecké jednotky, cieľ síl – Dopravná rota, atď.) a ciele síl zamerané na rozvoj ich spôsobilostí (napr. cieľ síl – Jazyková spôsobilosť nasaditeľných síl).
- 81) V rámci rezortu obrany sú ciele síl pravidelne sledované a vyhodnocované v polročných intervaloch a to v sledovaných oblastiach: personál, výcvik, technika, výstroj a munícia (ktoré z nich sú aplikovateľné). Posledné hodnotenia zaznamenávajú klesajúcu tendenciu dynamiky plnenia cieľov síl, a to najmä v dôsledku nízkej úrovne modernizácie techniky, s priamym dopadom na výcvik a prípravu personálu.
- 82) Z celkového počtu 52 modulov Cieľov síl 2008 bolo do súčasnosti splnených 11, dva sú plnené priebežne a jeden je nesplnený. Z modulov, ktoré majú termíny plnenia v rokoch 2011 – 2016, je predpoklad splnenia pri 4, pri 2 sa predpokladá splnenie s obmedzením a pri 14 sa vyžaduje prehodnotenie termínov plnenia. Z modulov, ktoré majú termíny splnenia v rokoch 2017 – 2022, je predpoklad splnenia pri 14, termíny ďalších 4, vzhľadom na vysokú finančnú náročnosť, sú otázne.

2 Súčasný stav Ozbroyených síl SR

Vývoj štruktúry OS SR od roku 1993

- 83) Od vzniku SR plnia OS SR neustále rastúci rozsah úloh. Nárast operačného tempa museli ozbrojené sily absorbovať v prostredí neustálych štrukturálnych reforiem, opakovaného znižovania počtu personálu a úbytku spôsobilostí. Tieto zmeny neboli iba zmenou štruktúr a počtov personálu. Predstavovali komplexnú a zásadnú zmenu charakteru OS SR z ťažkej armády zodpovedajúcej požiadavkám Studenej vojny na novú armádu, ktorá bude menšia a zároveň bude charakteristická novou kvalitou v zmysle jej schopnosti pôsobiť v celom spektre dnešných a budúcich spoločných mnohonárodných operácií pod vedením NATO, EÚ a OSN.
- 84) Armádu SR, ktorá vznikla 1. januára 1993 ako atribút štátnosti nového aktéra na medzinárodnej scéne, na začiatku tvorili veliteľstvá, zväzky, útvary, školy a zariadenia, ktoré SR získala rozdelením bývalej Československej armády. Štruktúru pozemných síl tvorili dve divízie (mechanizovaná divízia s veliteľstvom v Prešove a tanková divízia s veliteľstvom v Topoľčanoch) zložené z mechanizovaných, tankových, delostreleckých plukov a ďalších jednotiek bojovej podpory a bojového zabezpečenia. Do letectva a protivzdušnej obrany (PVO) boli zaradené štyri letecké základne (Sliač, Prešov, Piešťany, Kuchyňa) a divízia PVO s veliteľstvom vo Zvolene. V zložení divízie bola jedna plrb (Pezinok), tri plrp (Pezinok, Nitra, Rožňava), letka stíhacích lietadiel (Sliač), skupiny rádiolokačného prieskumu a ďalšie jednotky bojovej podpory a bojového zabezpečenia.
- 85) V roku 2006 boli **vytvorené plne profesionálne ozbrojené sily**. Vojakov povinnej služby nahradili profesionálni vojaci a vo vybraných nevojenských oblastiach činnosti aj civilní zamestnanci, napr. pri fyzickej ochrane objektov (FOO) alebo ako špecialisti civilných profesií (mechanici a pod.). Zvýšeným využitím civilných zamestnancov došlo k výraznému zníženiu mzdových nákladov OS SR s nezanedbateľným pozitívnym efektom na zamestnanosť v posádkach, kde sídlia útvary OS SR.

- 86) Metóda šetrenia zdrojov prostredníctvom radikálnej redukcie počtov OS SR pri zachovaní stanoveného rozsahu úloh sa vyčerpala v roku 2009, kedy OS SR podstúpili poslednú zásadnú reorganizáciu a zníženie tabuľkových aj skutočných počtov personálu. **OS SR v roku 2009 znížili tabuľkový počet personálu o 1660 vojakov a 510 zamestnancov**, čo predstavovalo celkové 11 %-tné zníženie veľkosti OS SR.
- 87) V roku 2005 boli uznesením NR SR č. 1846 z 23. 9. 2005 stanovené limitné tabuľkové počty vojenského zastúpenia OS SR pri orgánoch a vo vojenských štruktúrach NATO/EÚ v celkovej výške 171 príslušníkov OS SR. Tento mandát bol do roku 2008 naplnený na 84,8 % (145 príslušníkov OS SR) s ambíciou v nasledujúcich rokoch dosiahnuť 100 % naplnenosť. Rozhodnutím ministra obrany SR bol v roku 2009 znížený počet vojakov OS SR v zastúpeniach pri NATO a EÚ na 74, čo vyvolalo negatívne reakcie tak zo strany veliteľov NATO ako aj zo strany spojencov, pretože všeobecne pretrvávajúci nedostatok vojenského personálu v štruktúrach NATO sa stiahnutím podstatnej časti príslušníkov OS SR ešte viac prehĺbil.
- 88) Kvantitatívna zmena, ktorou OS SR prešli od svojho vzniku v roku 1993, znamenala zníženie tabuľkových počtov personálu a hlavných zbraní, čo je vyjadrené v nasledujúcej tabuľke:

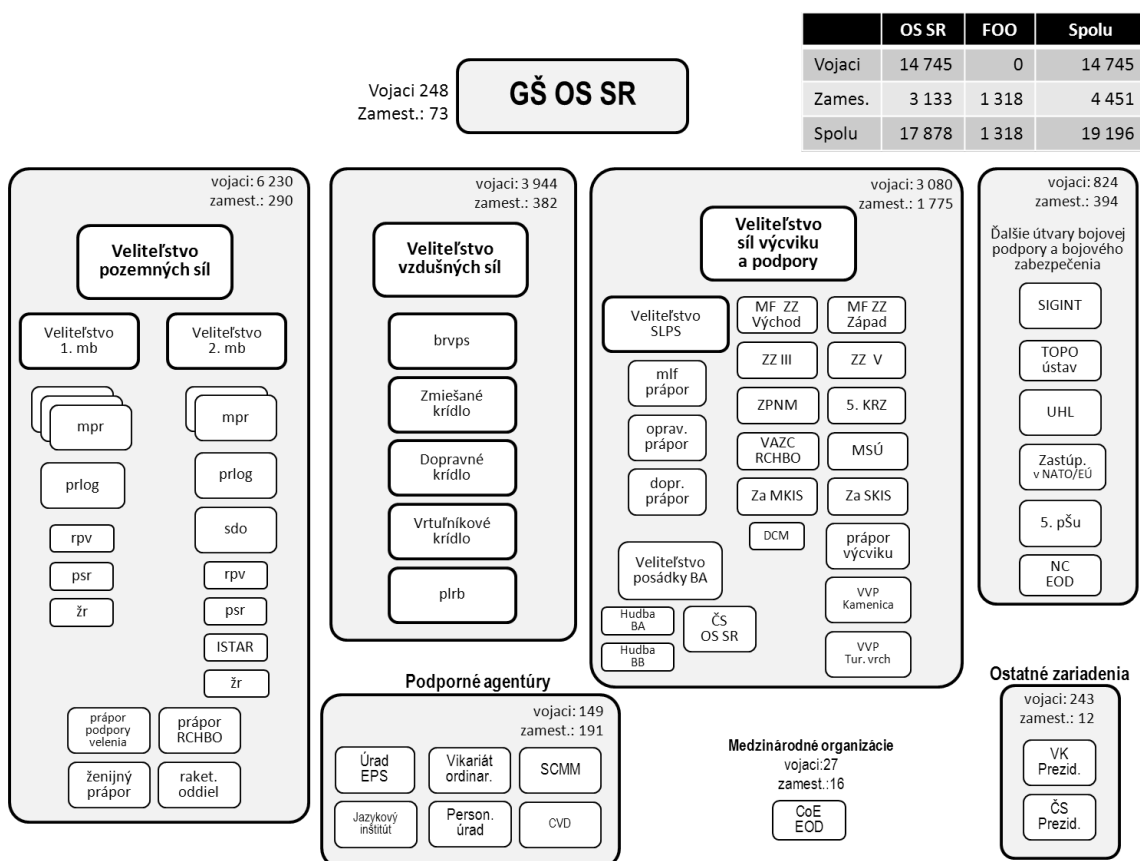
	1993	2011
vojaci*	53 037	14 745
zamestnanci	12 159	4 451
Tanky	995	30
obrné vozidlá	1 370	240
Delá	1 058	51
bojové lietadlá	146	15
vrtuľníky	36	29

* vrátane zmeny hodnotnej štruktúry a redukcie vysokých vojenských hodnôt (napr.: plukovníci z 1 412 v r. 1993 na 72 v r. 2011)

Štruktúra dnešných OS SR

- 89) Dnešné OS SR, a ich súčasná projekcia do budúcnosti, so svojim rozsahom spôsobilostí, organizačnou štruktúrou a štruktúrou velenia a riadenia sú založené na prístupe z roku 2001, kedy bol na základe štandardných plánovacích mechanizmov používaných v štátoch NATO navrhnutý nový model ozbrojených síl 2010. Základnými charakteristikami dnešných ozbrojených síl sú plne profesionálna vojenská služba, prechod k expedičnému charakteru ich vojenských spôsobilostí so zachovaním schopnosti autonómneho pôsobenia, predurčenému z veľkej miery akceptovanými cieľmi síl NATO pre SR v súlade s politicko-vojenskou ambíciou uvedenou v Obrannej stratégii SR.

Štruktúra a počty dnešných OS SR:

Kvalitatívna úroveň dnešných spôsobilostí OS SR

90) Kvalita úrovne dosiahnutých spôsobilostí a pripravenosti jednotiek, veliteľstiev a štábov OS SR je hodnotená v oblastiach „personál, výcvik, vojenská technika a materiál“ pravidelne od roku 2004 v intervaloch 1 x za 3 mesiace a od roku 2010 v intervaloch 1 x za 2 mesiace s využitím štandardných nástrojov NATO, ktoré sú využívané aj inými členskými štátmi NATO. Výsledky týchto hodnotení sú prerokované strategickým velením OS SR a následne sú poskytované vedeniu rezortu obrany vo forme informácií a požiadaviek.

91) Dosažený pokrok v transformácii armády budovanej v období Studenej vojny na moderné ozbrojené sily spĺňajúce požiadavky členstva SR v NATO a EÚ reprezentuje údaj o celkovej úrovni kvality spôsobilostí OS SR, ktorá dnes dosahuje v priemere **iba 54 % úrovne podľa štandardov NATO**.

Poznámka: Tento údaj vyplynul z komplexnej analýzy súčasného stavu spôsobilostí a úloh OS SR, ktorou sa v OS SR začal proces strategického hodnotenia obrany SR. Referenčným štandardom analýzy bol zoznam požiadaviek NATO na spôsobilosti (*NATO Bi-SC Capability Statement*) a aliančné štandardy využívané pri preverovaní kvality síl poskytovaných pre potreby NATO (*ACO Force Standards*). Predmetom analýzy boli všetky súčasti OS SR vrátane taktických jednotiek a všetkých veliteľstiev. Analýza bola vykonaná v 4 základných krokoch: (1) vytvorenie podporných nástrojov, (2) vykonanie inventúry súčasných spôsobilostí OS SR a ich porovnanie s požiadavkami NATO, (3) vypracovanie veliteľských hodnotení na všetkých stupňoch velenia OS SR a (4) spracovanie získaných informácií, zhromaždenie zistení a vypracovanie záverov a odporúčaní.

92) Základnými príčinami uvedeného stavu sú:

nedodržiavanie finančných limitov schválených v rámci dlhodobých plánov rozvoja OS SR (Model 2010, Model 2015),

neefektívny manažment pridelených finančných prostriedkov na rozvoj požadovaných spôsobilostí,

nestabilita schválených a nesystémové viazanie pridelených finančných zdrojov v priebehu rozpočtového roku (v rokoch 2007 – 2009),

prehlbujúci sa deficit personálu, klesajúca konkurencieschopnosť vojenského povolania na trhu práce a jeho postupné vyčerpanie,

rastúca technologická a fyzická zastaranosť techniky a z toho vyplývajúci zlý technický stav výzbroje, techniky a materiálu a rastúce náklady na jej prevádzkovanie,

pokračujúci útlm výcviku, nutnosť koncentrovať obmedzené zdroje prioritne na výcvik vojakov nasadzovaných do operácií v zahraničí a pilotov,

vyčerpanie zásob (predovšetkým munície) a nedostatočné dopĺňovanie a obmena podľa požiadaviek plynúcich z plnenia úloh.

93) Hlavné spôsobilosti mechanizovaných jednotiek dosahujú úroveň cca **62 %** požiadaviek NATO, ženijné jednotky dosahujú úroveň cca **39 %** štandardov NATO. Spôsobilosti taktických lietadiel MiG-29, plniace úlohy v systéme NATINADS spĺňajú kritériá NATO na **66 %**, sú však výrazne znižované problémami v plnení Abonentnej zmluvy, čo má spolu s nedostatkom finančných prostriedkov za následok trvalo podstatne nižšie nálety pilotov (60 LH), ako je stanovené v štandardoch NATO (180 LH). Jednotky PVO nie je možné integrovať do taktického vzdušného velenia a riadenia NATO, pretože projekt riešiaci otázku integrácie na stupni protiletadlovej raketovej brigády nebol realizovaný. Úroveň spôsobilostí, ktorou disponujú mobilné spojovacie jednotky v porovnaní s požiadavkami NATO v oblasti zabezpečenia a prevádzky KIS je **0 %**. Stacionárne systémy KIS dosahujú úroveň **70 – 80 %** požiadaviek kladených na KIS v rámci NATO.

94) **Jednotky OS SR nie sú plne integrovateľné do bojovej zostavy síl NATO** (ani v prípade kolektívnej obrany na území SR) s výnimkou systému velenia a riadenia vzdušných síl, pretože OS SR nedisponujú technickými prostriedkami, ktoré umožňujú vykonávať operácie v integrovanom zosieťovanom prostredí NATO (NNEC), zdieľať spoločný operačný obraz o situácii na bojisku a disponovať prehľadom o situácii vlastných vojsk a pôsobiť integrovane v spoločnom spravodajstve, sledovaní a prieskume.

95) **Veliteľstvo brigády pozemných síl (prvok velenia pre základný medzinárodný vojenský záväzok SR) nie je nasaditeľné**. Pozemné sily zatiaľ nedisponujú nasaditeľným taktickým veliteľstvom na úrovni brigáda, ktoré momentálne túto spôsobilosť získava. Deklarované jednotky pozemných síl sú nasaditeľné do širokého spektra operácií s obmedzeniami na nasadenie do rôznorodých geografických a extrémnych klimatických podmienok. Aj keď jednotky pozemných síl nedosahujú v oblasti nasaditeľnosti parametre, ktoré by plnohodnotne vyhovovali požiadavkám Aliancie, určené jednotky sú schopné byť nasadené a plniť vybrané úlohy v operačnom zoskupení NATO.

96) **OS SR disponujú obmedzenou mobilitou**. Na taktickej úrovni je mobilita limitovaná iba na presun po vlastnej osi a po železnici, pretože OS SR prakticky **nedisponujú taktickou vzdušnou mobilitou**. Bez zavedenia nového typu dopravných lietadiel do výzbroje OS SR nie je možné očakávať dosiahnutie požadovanej úrovne vzdušnej taktickej mobility.

Dopravné lietadlá spĺňajú požiadavky NATO len na 22 % (L-410) resp. na 44 % (AN-26). Na strategickej úrovni je vzdušná a námorná mobilita pre OS SR zabezpečovaná výhradne komerčným spôsobom.

97) Spôsobilosti spravodajstva OS SR sú z dôvodu technickej nedostatočnosti schopné pôsobiť len **na úrovni cca 40 až 58 % požiadaviek NATO.**

98) **OS SR nie sú spôsobilé zaistiť postačujú úroveň ochrany a prežitia vlastných síl na bojisku.** Väčšina logistických jednotiek je vybavená technikou, ktorá má nulový stupeň balistickej ochrany. V inventári OS SR nie je zavedená technika, ktorá zabezpečuje adekvátnu aktívnu, alebo pasívnu ochranu vozidiel a osádok. Vrtuľník Mi-17M nedisponuje systémom ochrany kritických častí techniky a jeho súčasné technické vybavenie nevyhovuje pre nasadenie do oblastí s vysokým stupňom ohrozenia (napr. ISAF). Dopravné lietadlá L-410, An-26 nedisponujú prostriedkami vlastnej ochrany.

99) **Efektivita zdravotníckeho zabezpečenia jednotiek OS SR je znižovaná nedostatkom vojenských lekárov,** zastaranosťou použíwanej zdravotníckej a odsunovej techniky. Uvedené skutočnosti spolu s postupnou stratou stacionárnych zdravotníckych zariadení OS SR majú vplyv na výkon zdravotníckeho zabezpečenia na území SR i v operáciách MKM z hľadiska dodržiavania zákonných štandardov platných v SR a taktiež pri plnení spojeneckých záväzkov. Po strate odborne erudovaného personálu sa jeho stav nepodarilo do súčasnosti doplniť v požadovanom rozsahu, čo v závažnej miere ovplyvňuje plnenie cieľov síl – ROLE 2E a ROLE 2LM. Cieľ síl – ROLE 2LM je personálne naplnený pre dvojité obložnosť na úrovni **50 %**. Cieľ síl – tímy preventívnej medicíny je naplnený personálom na **78 %**, personál je odborne pripravovaný na plnenie úloh v akreditovaných laboratóriách v SR.

100) **Technická životnosť je u väčšiny rozhodujúcich druhov techniky prekročená.** Moderné druhy techniky a materiálu tvoria len malé percento pozemnej výzbroje a techniky OS SR, čo zvyšuje celkové náklady na prevádzku. Na vykonanie mimovojskových opráv techniky bol v roku 2010 pridelený limit 2 273 000 Eur, ktorý bol o 53 % nižší ako bol limit pridelený v roku 2009 (v predkrízovom roku 2008 bol limit na úrovni 10 254 000 Eur). Znižovanie finančných prostriedkov v kontexte s predĺžovaním životnosti spôsobuje nevyhovujúci stav techniky. Tempo modernizácie lietadiel, vrtuľníkov, rádiolokačných systémov a bojových kompletov vzdušných síl nezodpovedá ich aktuálnej technickej životnosti. Starnutie techniky vzdušných síl sa v dôsledku zaostávania modernizácie každoročne prehľbuje. Príklady priemerného veku výzbroje a techniky a podiel techniky po dobe životnosti sú v nasledujúcej tabuľke:

Výzbroj a technika	Priemerný vek techniky (roky)	Stanovená doba životnosti techniky (roky)	Podiel techniky po dobe životnosti (%)
Tank T-72	24	20	100
Bojové vozidlo BVP-1	29	20	100
Raketomet MODULAR 122 mm	20	20	100
Stíhacie lietadlo MiG-29	16	40	0
Nákladný automobil PV3S	48	20	100

101) **Až 90% munície v skladoch OS SR je po dobe životnosti.** Nie sú vytvorené predpísané zásoby munície vo výške 30 denných zásob (Day of Supply – DOS) na zabezpečenie bojovej činnosti a 15 DOS na udržanie v operácii. Tento deficit sa neustále zvyšuje, pretože nie sú k dispozícii finančné prostriedky na nákup spotrebovanej munície.

- 102) **Jednotky OS SR nevykonávajú štandardmi NATO predpísaný rozsah bojového výcviku.** Klesá počet jednotiek s najvyšším hodnotením vycvičenosti, ktoré sa pravidelne monitoruje v rámci systému hodnotenia hlásenia operačnej pripravenosti OS SR. Kým v roku 2008 dosiahlo najvyššie hodnotenie 58 % všetkých jednotiek, v roku 2009 to bolo 46 % a v roku 2010 už len 44% jednotiek. V dôsledku neustáleho poklesu zdrojov na výcvik ročne iba 1 bojový prápor pozemných síl absolvuje predpísaný komplexný výcvik na stupni prápor. Ostatné bojové prápory vykonávajú iba výcvik menších jednotiek (družstvo a čata). Nálet pilotov MiG-29 dlhodobu nedosahuje štandard NATO (180 LH na pilota ročne). V ostatnom období už nedosahuje ani zníženú požiadavku (73 LH na pilota ročne). V roku 2010 dosiahol priemerný nálet pilota MiG-29 dokonca iba 51 LH. Jednotky PVO vykonali ostré bojové streľby naposledy v roku 2008. Ostatné jednotky OS SR spravidla vykonávajú výcvik na úrovni jednotlivca a malej skupiny. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov nie je vykonávaný ani výcvik mobilizačných záloh. To všetko negatívne vplýva na celkovú schopnosť OS SR plniť vojenské záväzky SR voči NATO, EÚ a úlohy stanovené legislatívou SR.
- 103) Po vstupe SR do NATO boli na zabezpečenie interoperability v rámci NATO stanovené požiadavky na úroveň jazykovej pripravenosti deklarovaných jednotiek OS SR, ktoré sú odzrkadlené v projekte cieľa síl – Jazyková spôsobilosť nasaditeľných síl. K 30. 6. 2011 je tento cieľ síl plnený iba na **18,7 %**. Potreba jazykovo pripraveného personálu predstavuje **2 260** profesionálnych vojakov a aktuálny počet jazykovo pripraveného personálu v deklarovaných jednotkách predstavuje len **422 profesionálnych vojakov**. V roku 2007 bolo na zahraničné odborné a jazykové vzdelávanie vyslaných **165** profesionálnych vojakov, v roku 2010 sa z dôvodu krátenia pridelených financií podarilo vyslať už iba **96** a v roku 2011 je predpoklad, že na vzdelávanie do zahraničia bude vyslaných iba 82 profesionálnych vojakov.

3 Budúce Ozbrojené sily SR (model)

- 104) Pri návrhu budúcich OS SR sa vychádzalo z **hodnotenia bezpečnostného prostredia, úrovne akceptovateľného rizika kompenzovaného členstvom SR v NATO a politického usmernenia nemeniť platnú politicko-vojenskú ambíciu.** Predpokladá sa nemennosť politického záväzku SR (Lisabonské kritériá) dosiahnuť do roku 2014 požadovanú úroveň 50 % nasaditeľnosti a 10 % udržateľnosti pozemných síl v operáciách pod vedením NATO. Pre naplnenie tohto záväzku pre Ozbrojené sily SR je cieľom do začiatku roka 2012 zabezpečiť dosiahnutie počiatkovej operačnej spôsobilosti jednej mechanizovanej brigády s vlastnými brigádovými prvkami bojovej podpory a bojového zabezpečenia a do začiatku roka 2018 dosiahnuť jej plnú operačnú spôsobilosť. Zároveň sa predpokladá naďalej zabezpečovať ochranu vzdušného priestoru SR vlastnými silami v rámci systému Integrovaného systému protivzdušnej obrany NATO (NATINADS).
- 105) Projekcia budúcich OS SR (model) predstavuje **cieľový stav so snahou o rovnováhu medzi úlohami, spôsobilosťami a zdrojmi** na plnenie súčasných úloh vyplývajúcich zo zákonov SR a medzinárodných záväzkov SR s potenciálom budúceho rozvoja spĺňajúceho kvalitatívne parametre NATO.
- 106) Na plnohodnotné zabezpečenie celého rozsahu úloh vyplývajúcich z platnej legislatívy a medzinárodných záväzkov SR bol navrhnutý **Základný model budúcich OS SR** ako plánovací štandard. Tento model je založený na **dôslednom uplatňovaní štandardov a noriem NATO** vo všetkých rozhodujúcich oblastiach ozbrojených síl (personál, výcvik, logistika, technika, spojenie, zásoby a iné), **čo pri dôslednej implementácii v konečnom dôsledku umožní dosiahnuť stanovené parametre**

a úroveň ich interoperability s armádami spojencov a naplnenie požiadaviek NATO na úroveň spôsobilostí. Všetky taktické jednotky sú v rámci základného modelu štruktúrované tak, aby spĺňali požiadavku na plne interoperabilné spôsobilosti potrebné na plnenie kľúčových priorít a súčasne medzinárodných záväzkov SR voči spojencom. Nevyhnutným predpokladom je aj modernizácia hlavných zbraňových systémov, materiálu a techniky.

107) S ohľadom na súčasnú ekonomickú situáciu a stav verejných financií bol vypracovaný **Nákladovo udržateľný model OS SR**, ktorý vychádza zo základného modelu, z ktorého boli vypustené niektoré aktívne jednotky v mierovej štruktúre **pri akceptovateľnom riziku** v oblasti plnenia úloh a medzinárodných vojenských záväzkov SR. Skutočná naplnenosť mierových počtov jednotiek personálom bude dynamicky riadená v závislosti na ich predurčení na plnenie úloh vyplývajúcich z platnej legislatívy a medzinárodných záväzkov s dôrazom na prebiehajúce operácie. Jednotky, ktoré nebudú aktívne v mierovej štruktúre, bude možné reaktivovať, resp. dopĺňať aj s využitím aktívnych záloh a v prípade potreby súvisiacej so zabezpečením obrany štátu aj mobilizačným rozvíjaním.

108) **Nákladovo udržateľný model budúcich OS SR**

Pri návrhu boli chýbajúce zdroje riešené s využitím nasledovných opatrení a prístupov:

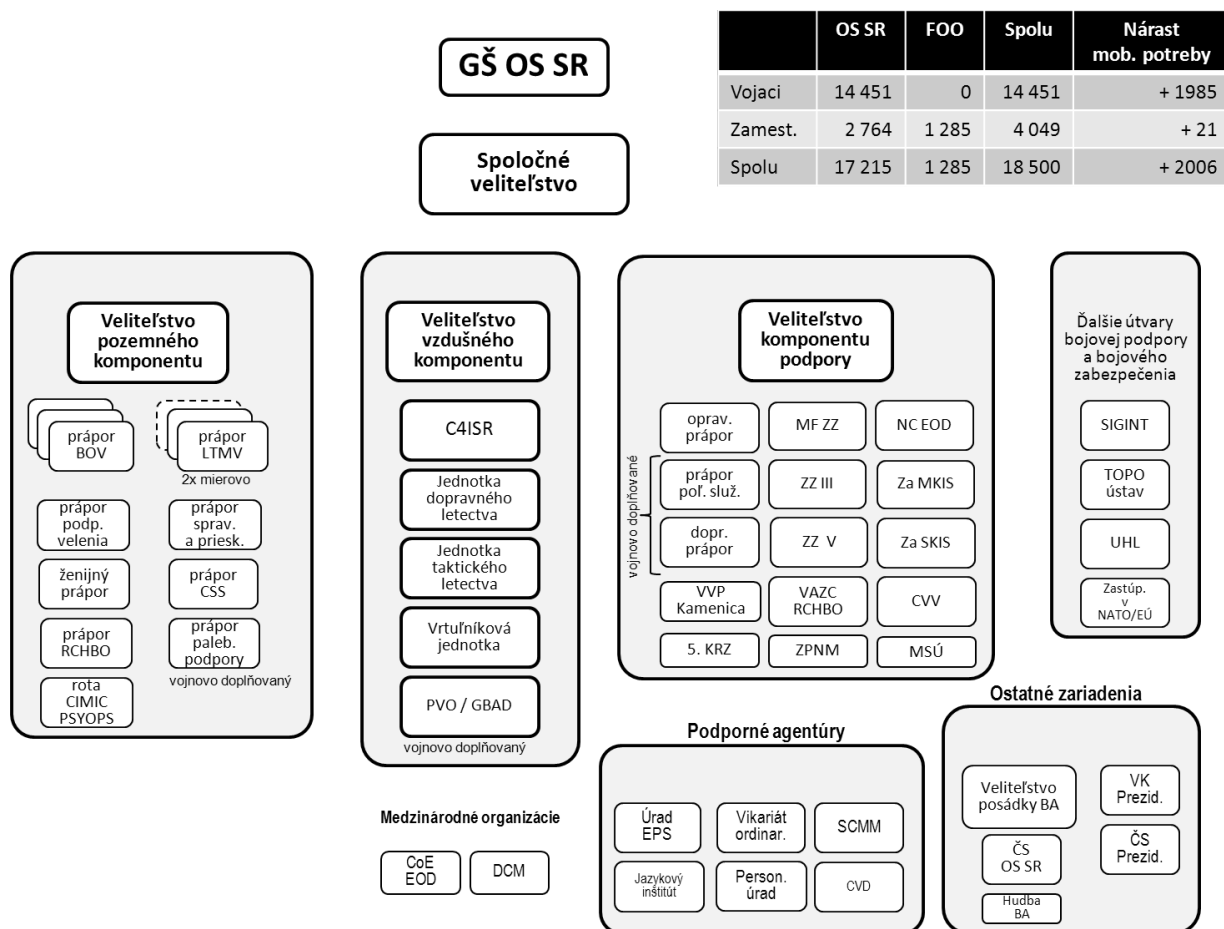
- redukovanie veliteľských štruktúr pri zachovaní ich funkčnosti,
- integrácia a spájanie rovnakých alebo podobných spôsobilostí do jedného organizačného celku (napr. prieskumné a spravodajské spôsobilosti, čestné stráže, vojenské hudby a iné),
- racionalizácia súčasných podporných štruktúr (napr. topografický ústav),
- využitie aktívnych záloh a vojakov na špeciálny kontrakt na plnenie úloh aj v mierovej dobe (potreba úpravy legislatívy),
- redukovanie logistickej podpory,
- reštrukturalizácia prvkov palebnej podpory (delostrelectva),
- redukovanie prvkov protivzdušnej obrany,
- redukovanie počtu vojenských letísk,
- redukovanie počtu posádok,
- rušenie nevyužiteľnej techniky a materiálu,
- zvýšenie súčasnej mobilizačnej potreby.

109) Ozbrojené sily budú budované a rozvíjané so schopnosťou kapacitne pokryť prípravu, tvorbu, nasadenie, udržiavanie a obnovu spôsobilostí pre zabezpečenie:

- nepretržitej ochrany a obrany vzdušného priestoru SR v rámci Integrovaného systému protivzdušnej obrany NATO (NATINADS),
- účasti SR v operáciách MKM v súhrnnom počte do 600 nasadených osôb vrátane požiadavky na ich dlhodobú udržateľnosť v operáciách,
- poskytnutia špecifických a jedinečných vojenských spôsobilostí na podporu orgánov verejnej moci pri riešení nevojenských krízových situácií,
- poskytnutia mechanizovanej brigády v rámci operácie kolektívnej obrany,
- prijatia spojeneckých síl na území SR v rámci operácie kolektívnej obrany.

Štruktúra budúcich OS SR

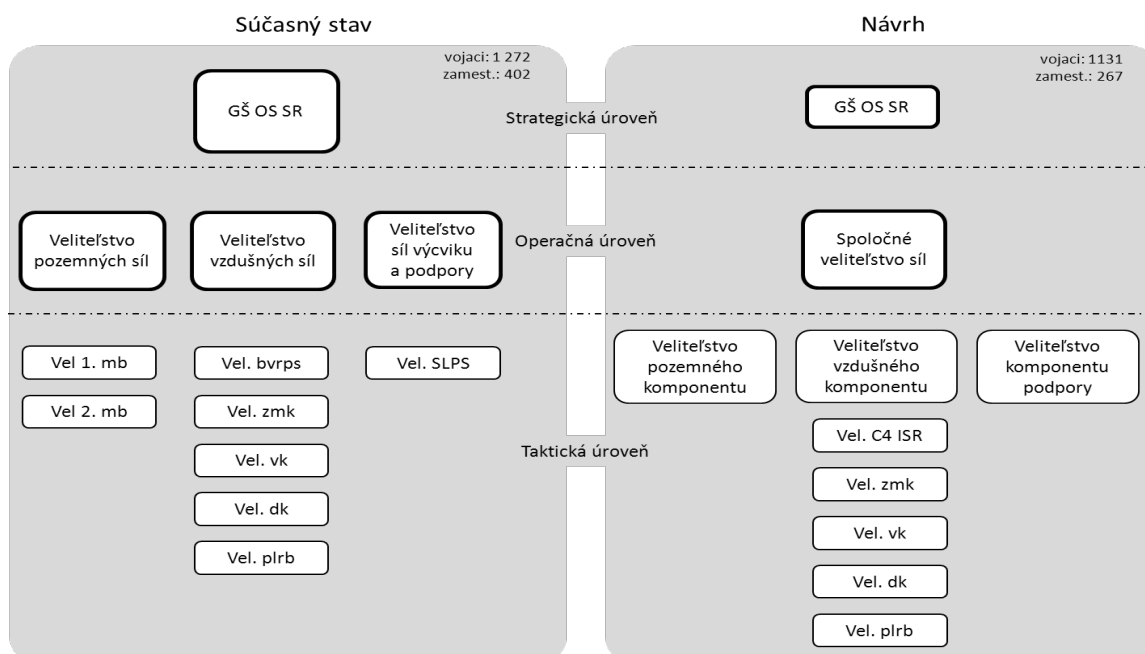
110) Návrh štruktúry a celkových cieľových počtov OS SR:

Poznámka:

- početné stavy FOO budú závislé od infraštruktúry využívanej OS SR.

Návrh zoštíhlenia štruktúry velenia a riadenia OS SR:

115) Budúce OS SR budú pozostávať z týchto síl:

- sily na okamžité bojové použitie - sily letectva na plnenie úloh v Integrovanom systéme protivzdušnej obrany NATO (NATINADS) a Letecká pátracia a záchranná služba (LPZS), pozemné jednotky v pohotovostnom režime NRF (plnenie dobrovoľného medzinárodného vojenského záväzku SR poskytovať jednotku vo veľkosti 0,9 percenta zo Síl okamžitej reakcie NATO – IRF) alternatívne v pohotovostnom režime EU BG, sily pre mechanizovanú práporovú skupinu a sily pre plnenie špeciálnych úloh vrátane ich podporných prvkov,
- sily na zabezpečenie schopnosti rýchlo zvýšiť bojový potenciál - sily, potrebné pre tvorbu a poskytnutie mechanizovanej brigády na časovo ohraničené obdobie, veliteľské a podporné štruktúry, nevyhnutné pre plnenie úloh ozbrojených síl (vrátane špecifických a jedinečných vojenských spôsobilostí na podporu orgánov verejnej moci pri riešení nevojenských krízových situácií),
- sily založené na aktívnych zálohách/vojakoch na špeciálny kontrakt - nevyhnutné sily (vojenských špecialistov) na plnenie úloh v rámci podpory orgánov verejnej moci pri riešení nevojenských krízových situácií na území SR a v medzinárodnom krízovom manažmente,
- sily založené na mobilizačnej spôsobilosti – sily nevyhnutné pre systém obrany SR a pre zaistenie ochrany objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov na území SR a podporu prijatia spojeneckých síl v rámci operácie kolektívnej obrany na území SR.

116) Z hľadiska zvýšenia efektívnosti OS SR predstavuje navrhovaný model budúcich OS SR **posilnenie výkonných prvkov OS SR (taktické jednotky) na úkor riadiacich, podporných a zabezpečovacích prvkov**. Pozitívny efekt tohto posunu sa prejaví v týchto oblastiach:

- posilnia sa celkové kapacity výkonných prvkov OS SR na obranu SR aj na podporu obyvateľstva pri živelných katastrofách (cca 20 % nárast kapacity bojových práporov),
- posilnia sa kapacity jedinečných spôsobilostí OS SR na podporu obyvateľstva pri živelných katastrofách (vytvorenie 1 ženijnej roty),
- doplnia sa chýbajúce jednotky pre záväzok poskytnúť brigádu pozemných síl (jednotky delostrelectva, taktického prieskumu a spravodajstva),
- doplnia sa chýbajúce jednotky na plnenie ďalších kľúčových záväzkov SR (Nasaditeľný modul KIS NATO).

Kvalita spôsobilostí budúcich OS SR

117) Spôsobilosti budúcich OS SR budú aj naďalej prioritne budované a rozvíjané ako nasaditeľné a schopné pôsobiť v celom spektre operácií vrátane projekcie sily na strategickú vzdialenosť. Tieto spôsobilosti budú považované za minimálne na zabezpečenie obrany a bezpečnosti teritória a občanov SR. OS SR budú svojimi jedinečnými podpornými a zabezpečovacími spôsobilosťami vhodne rozširovať spektrum spôsobilostí budúceho integrovaného záchranného systému SR a to nielen vo fáze bezprostrednej reakcie na krízu, ale už vo fáze plánovania, zabezpečovania interoperability spôsobilostí jednotlivých dotknutých subjektov a tiež v rámci komplexného manažmentu následkov krízových situácií.

Hlavné reorganizačné opatrenia na dosiahnutie cieľovej štruktúry budúcich OS SR

118) V rámci OS SR budú vykonané tieto hlavné organizačné zmeny:

a) prvky velenia a riadenia:

GŠ OS SR bude rozčlenený a jedna jeho časť bude integrovaná do MO SR. Druhá časť GŠ OS SR bude tvoriť základ budúceho Spoločného veliteľstva OS SR,

tri súčasné veliteľstvá na operačnom stupni budú zrušené. Funkcie operačného stupňa velenia budú presunuté do novo vytvoreného Spoločného veliteľstva OS SR,

tri veliteľstvá taktického stupňa budú vytvorené pre velenie jednotkám pozemného, vzdušného a podporného komponentu,

dve súčasné veliteľstvá na taktickom stupni (1 veliteľstvo brigády pozemných síl a 1 veliteľstvo spoločnej logistickej podpornej skupiny) budú zrušené,

celková predpokladaná úspora počtu personálu vo velení a riadení OS SR na strategickom, operačnom a taktickom stupni v rozsahu cca **15 % bola pri návrhu budúcich OS SR využítá na posilnenie výkonných prvkov (bojových jednotiek)**,

b) taktické jednotky:

Mierovo budú zrušené tieto taktické jednotky:

jedna tanková rota (OS SR nebudú disponovať spôsobilosťou tankového vojska),

letka bojových vrtuľníkov,

skupina PVO S-300,

Vojenská hudba Banská Bystrica,

Na vojnovu rozvíňované budú redukované súčasné mierové taktické jednotky:

multifunkčný prápor (so zachovaním jednej multifunkčnej roty vytvárajúcej mierovo),

dopravný prápor (so zachovaním jednej dopravnej roty, jednej roty prepravy PHM a časťou štábu a roty podpory velenia),

opravárenský prápor (so zachovaním dvoch opravárenských rôt, opravovne LPIS, opravovne techniky ISTAR, opravovne špeciálnej techniky PVO),

3. centrum mobilných KIS (so zachovaním dvoch centier a štábu nasaditeľného KIS).

Mierovo budú vytvorené tieto taktické jednotky:

dve roty bojového práporu na ľahkých taktických viacúčelových vozidlách (mierovo a vojnovu na báze predurčenia personálu z výcvikového zariadenia Lešť),

jedna rota civilno-vojenskej spolupráce a psychologických operácií (CIMIC/PSYOPS) (mierovo a vojnovu),

jeden nasaditeľný komunikačný modul ako súčasť mierovej štruktúry NATO (mierovo a vojnovu).

Mierovo budú reorganizované tieto súčasné taktické jednotky:

jeden prápor prieskumu a spravodajstva zlúčením 5. pŠU, roty ISTAR a prieskumnej roty pozemných síl,

dva mechanizované prápory na dva ľahké motorizované prápory,

Je ambíciou, aby všetky existujúce taktické jednotky boli reorganizované na novú organizačnú štruktúru podľa štandardov NATO.

c) infraštruktúra:

V súvislosti s reorganizáciou OS SR budú postupne uvoľňované nepotrebné objekty OS SR v nadväznosti na prijatý model cieľovej podoby ozbrojených síl (napríklad letisko Prešov, 2 vojenské výcvikové priestory a ďalšie).

Hlavné opatrenia v oblasti vyzbrojovania:

119) V nadväznosti na prijatý model cieľovej podoby ozbrojených síl budú prehodnotené aktuálne plány modernizácie výzbroje a techniky OS SR. Modernizácia výzbroje OS SR sa bude vykonávať **postupne po organických celkoch** (rotách alebo práporoch) v závislosti na predurčení jednotky na použitie a v súlade s aktuálnymi operačnými požiadavkami.

120) **Transparentné a efektívne obstaranie potrebnej výzbroje a techniky predpokladá** v období rokov 2014 – 2024 obmenu, resp. modernizáciu vojenskej techniky a hlavných zbraňových systémov prostredníctvom osobitne sledovaných štátnych projektov financovaných **nad rámec rozpočtu kapitoly MO SR**. To umožní dodať potrebnú techniku v krátkodobom horizonte pri dlhodobom splátkovom kalendári. Časová postupnosť realizácie projektov bude zameraná na **produkovanie ucelených spôsobilostí** (jednotiek). Pôjde najmä o také komodity ako sú obrnené vozidlá, viacúčelové vrtuľníky, dopravné lietadlá, rádiolokačná technika vzdušných síl, prostriedky protivzdušnej obrany pozemných síl.

121) Cieľový stav budúcich OS SR v oblasti vyzbrojovania:

- **3 manévrové prápory** budú vyzbrojené **na nmodernizovaných BVP-2** pre operácie kolektívnej obrany a to až do ukončenia ich technickej životnosti v roku 2020. Po roku 2020 budú všetky BVP-2 nahradené moderným typom bojového obrneného vozidla,
- **3 manévrové prápory** budú vyzbrojené na **ľahkých taktických viacúčelových vozidlách** na pôsobenie v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Všetky BVP-1 týchto práporov sa postupne vyradia z používania a zaradia sa do prebytočnosti,
- po ukončení technického života lietadiel **MiG-29** bude realizované **prezbrojenie na viacúčelové taktické lietadlá**,
- po ukončení technického života dopravného lietadla **An-26** bude taktická vzdušná mobilita riešená **obstaraním 2 až 4 ks nového stredného taktického dopravného lietadla na úrovni C-27 Spartan**. Táto nová spôsobilosť taktickej mobility bude rozšírená o 4 ks malého dopravného lietadla typu **L-410**. Na plnenie špecifických úloh bude v inventári OS SR ponechané 1 malé špeciálne lietadlo **L-410 FG** pre potreby rezortu obrany aj iných rezortov SR,
- vrtuľníky **Mi-17M** budú ponechané vo výzbroji OS SR do ukončenia ich technického života (predĺžením životnosti a vykonanými GO). Následne budú prepravné vrtuľníkové spôsobilosti rozvíjané **obstaraním 14 ks nového typu stredného viacúčelového vrtuľníka**,
- výkonnosť a značná zhodnosť systému **PVO KUB** s požiadavkami Aliancie umožnia do odznenia dopadov ekonomickej krízy aj naďalej udržiavať modul PVO zložený zo systému **KUB** v kombinácii so systémom **IGLA**. Systémy PVO KUB a IGLA budú prevádzkované

do ukončenia ich predĺženej technickej životnosti a po odznení finančnej krízy budú nahradené novými systémami typu **SHORAD, MANPADS** a doplnené o systémy **C-RAM**,

- urgentne je potrebné riešiť aj obmenu a modernizáciu techniky logistických jednotiek, jednotiek mobilných KIS, zdravotníckych jednotiek a obmenu ručných zbraní.

122) Odhadovaná kalkulácia finančných prostriedkov na obmenu (modernizáciu) výzbroje, techniky a materiálu **nad rámec kapitoly MO SR** je vyjadrená v nasledovnej tabuľke:

Komodity	Výzbroj, bojová technika...	Spolu 2014-2024 v €	Spolu za komoditu v €
Obrnené vozidlá	Bojové obrnené vozidlá kolesové, ľahké terénne manévrové vozidlo v rôznych modifikáciách	2 270 000 000	2 270 000 000
Letectvo *	cvičné lietadlá	180 000 000	796 000 000
	viacúčelové vrtuľníky	490 000 000	
	dopravné lietadlá	126 000 000	
Rádiolokačná technika vzdušných síl	rádiolokátor 3D blízky dosah	18 000 000	224 000 000
	rádiolokátor 3D malý dosah	70 000 000	
	rádiolokátor 3D stredný dosah prehlľadový	24 000 000	
	rádiolokátor 3D stredný dosah	112 000 000	
Prostriedky PVO	C-RAM, protiraketový systém	2 000 000	10 000 000
	SHORAD – MEAD – systém PVO krátkého a stredného dosahu	8 000 000	
Spolu		3 300 000 000	3 300 000 000

* Poznámka: Životnosť súčasných MiG-29 je do roku 2030, v prípade rozhodnutia o obnove pred ukončením ich životnosti, bude potrebné cca ďalších 1 500 mil. € čo v horizonte 10 rokov predstavuje potrebu cca 150 mil. €/rok

Odhadovaná priemerná potreba finančných zdrojov na obmenu nad rámec rozpočtu predstavuje cca 330-360 mil. Eur/rok

123) Z výzbroje OS SR bude postupne vyradená táto hlavná bojová technika:

- 30 ks T-72,
- 82 ks BVP-1,
- 1 ks Mi-8,
- 6 ks Mi-2,
- 8 ks Mi-24,
- systém PVO S-300.

4 Oblasti pre uplatnenie mnohonárodných prístupov pri rozvoji spôsobilostí OS SR

124) Na elimináciu rozdielu medzi potrebnými spôsobilosťami (základný model) a nákladovo dosiahnuteľnými spôsobilosťami (nákladovo udržateľný model budúcich OS SR) budú využité už existujúce alebo nové iniciatívy a projekty mnohonárodnej vojenskej spolupráce (NATO, EÚ, V4) a dvojstrannej vojenskej spolupráce (predovšetkým so susedmi SR). Na tento účel bude medzinárodná vojenská spolupráca SR zameraná na širšie uplatňovanie mnohonárodných riešení pri rozvoji vojenských spôsobilostí prostredníctvom zdieľania a združovania spôsobilostí a ich spoločného rozvoja a používania v rámci iniciatívy generálneho tajomníka NATO „Smart Defence“.

- 125) V tomto kontexte sa bude rozširovať a prehĺbovať účasť SR v programoch a iniciatívach NATO a EÚ, zameraných na rozvoj kritických nedostatkových vojenských spôsobilostí, s dôrazom na:
- ochranu vzdušného priestoru s využitím medzinárodnej spolupráce v rámci Integrovaného systému protivzdušnej obrany NATO (NATINADS),
 - posilnenie ochrany proti IED útokom (C-IED),
 - taktickú vzdušnú prepravu,
 - spoločnú mnohonárodnú logistiku a zdravotnícku podporu,
 - ochranu proti kybernetickým útokom,
 - účasť v Systéme velenia a riadenia vzdušných operácií (ACCS),
 - účasť v Spojeneckom systéme pozemného prieskumu (AGS),
 - účasť v systéme Spoločného spravodajstva, vyhľadávania a prieskumu (JISR),
 - spoločné vojenské vzdelávanie a výcvik s inými štátmi,
 - implementáciu sieťovo orientovaných spôsobilostí (NEC).
- 126) Rozvoj regionálnej alebo dvojstrannej spolupráce je podmienený:
- deklaráciou jednoznačnej a jasnej politickej vôle SR k tejto forme spolupráce podporenej garanciou potrebného zdrojového zabezpečenia, ktorá umožní vysokú mieru istoty, že jej účastníci sú schopní svoje záväzky dodržať;
 - jednoznačným definovaním našich strategických zámerov a dlhodobých plánov v konkrétnych oblastiach za účelom hľadania najvhodnejších partnerov s podobnými prioritami na princípe vzájomnej výhodnosti;
 - porovnateľnou technologickou úrovňou, resp. situáciou v oblasti modernizácie s potenciálnym partnerom pre spoluprácu nevyhnutnou pre realizáciu spoločných medzinárodných modernizačných, resp. prezbujovacích programov.
- 127) Spomedzi možných partnerov na prehĺbenie medzinárodnej spolupráce v oblasti obrany má najvyšší potenciál spolupráca v rámci štátov V 4 predovšetkým s Českou republikou, s ktorou v poslednom období prebiehajú intenzívne rokovania, a to najmä v oblasti výcviku, vzdelávania, logistiky a v ďalších oblastiach.
- 128) Slovenská republika má ambíciu zohrávať vedúcu úlohu v oblasti likvidácie nevybuchnutej munície a manažmentu následkov rozvojom Centra výnimočnosti NATO pre túto oblasť. Výstavbou nasaditeľného komunikačného a informačného modulu NATO aktívne prispeje k zvýšeniu nasaditeľnosti a udržateľnosti veliteľských prvkov Aliancie.
- 129) Na prehĺbovanie spolupráce v oblasti výcviku a vzdelávania Slovenská republika poskytne svoje špecializované pracoviská pre potreby spojencov a partnerov. (Ústav špeciálneho zdravotníctva a výcviku Lešť, chemické cvičisko Zemianske Kostolany, Akadémia ozbrojených síl).

III. Súčasný stav a smerovanie prvkov riadenia a zabezpečenia MO SR

1 Ministerstvo obrany

130) MO SR, ako ústredný orgán štátnej správy, ktorý je zodpovedný za plnenie zásadných úloh obrany štátu, výstavbu a rozvoj ozbrojených síl napriek častým, zväčša nesystémovým, organizačným zmenám, nedosiahlo potrebnú úroveň racionalizácie štruktúr a efektívnosť činnosti. V niektorých činnostiach, najmä medzi MO SR a GŠ OS SR, pretrvávajú prvky duplicity. Politickým rozhodnutím došlo od 1. 1. 2006 k zásadnému scivilneniu štruktúr MO SR, v dôsledku čoho sa podstatne zmenil pomer počtov vojakov a civilných zamestnancov v štruktúrach MO SR a poriadenejších prvkov v prospech civilných zamestnancov.

Budúca štruktúra MO SR bude kreovaná na plnenie primárnej zodpovednosti za oblasť riadenia obrany štátu, rozvoj ozbrojených síl a plnenie ďalších úloh zabezpečenia obrany štátu vrátane plnenia medzinárodných záväzkov v oblasti obrany. Posilní sa jeho úloha v strategickom a koncepčnom riadení, ktoré bude užšie prepojené s realizačnou fázou. Bude vytvorené **integrované ministerstvo obrany** (MO SR a GŠ OS SR) za účelom optimalizácie a racionalizácie jeho štruktúry v prospech činností koncepčných, plánovacích, normotvorných, rozhodovacích, hodnotiacich a kontrolných a odstránenia duplicity v činnosti medzi MO SR a GŠ OS SR pri súčasnej redukcii počtov osôb.

2 Priamo podriadené úrady a zariadenia MO SR

131) Priamo podriadené úrady a zariadenia MO SR (ďalej len „PPÚZ“) predstavujú prvky na zabezpečenie plnenia úloh MO SR a GŠ OS SR a rozpočtové organizácie MO SR, ktoré sa zaoberajú prevažne podpornými, špecifickými činnosťami. Napriek viacerým organizačným zmenám v minulých rokoch proces ich racionalizácie a zefektívňovania činnosti nebol ukončený.

132) Prvky na zabezpečenie plnenia úloh MO SR a GŠ OS SR, ktorých potreba vyplýva z príslušných právnych noriem a zaoberajú sa plnením úloh štátnej a verejnej správy v špecifických oblastiach (Centrum služieb – účtovníctvo a mzdy, správy nehnuteľného majetku a výstavby, Úrad právnych služieb, Úrad logistiky a služieb, vojenské katastrálne úrady, vojenské stavebné úrady, obvodné úrady vojenských obvodov, Vojenský ústav hygieny a epidemiológie, Vojenský archív – centrálna registratúra, organizačné zložky pre zastupovanie pri medzinárodných organizáciách), **budú zachované, prejdú však procesom racionalizácie a optimalizácie štruktúr, pri celkovej redukcii počtov ich zamestnancov**, v nadväznosti na definované potreby cieľového modelu ozbrojených síl a integrovaného MO SR.

133) Rozpočtové organizácie MO SR - Úrad pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality; Vojenský technický skúšobný ústav Záhorie; Vojenský historický ústav; Ordinariát ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR; Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch SR; Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia a územné vojenské správy - vzhľadom na nezastupiteľnú úlohu pri podpore výkonnosti ozbrojených síl v oblastiach ako sú výcvik, dopĺňovanie, výskum, vývoj a skúšobníctvo, zdravotnícke a sociálne zabezpečenie, duchovné služby a pod., **budú zachované**.

Tieto prvky rovnako **prejdú procesom racionalizácie a optimalizácie štruktúr, pri celkovej redukcii počtov ich zamestnancov**, v nadväznosti na definované potreby cieľového modelu ozbrojených síl a integrovaného MO SR.

- 134) Rozpočtová organizácia **Ústav špecializovaného zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť** poskytuje kapacity na dosiahnutie a udržanie požadovanej úrovne pripravenosti a vycvičenosti ozbrojených síl, bezpečnostných zložiek a ďalších zložiek integrovaného záchranného systému SR. Ústav má kapacity aj pre výcvik predurčených jednotiek v mnohonárodných zoskupeniach NATO a EÚ a potenciál komerčného využitia na výcvik ozbrojených zborov iných štátov resp. civilných subjektov za úhradu. Vojenský výcvikový priestor Lešť je deklarovaný ako kapacita SR pre zabezpečenie úloh podpory hostiteľskej krajiny.

Ústav špeciálneho zdravotníctva a výcviku Lešť bude reorganizovaný. Výcvikový priestor bude delimitovaný do štruktúr ozbrojených síl a podriadený náčelníkovi GŠ OS SR a budú analyzované ďalšie možnosti transformácie tohto ústavu.

- 135) Rozpočtová organizácia **Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika** prešla v minulých rokoch transformáciou a zásadnou redukciou počtov pri súčasnom posilnení vojenského rozmeru vzdelávania. Akadémia využíva podporu zo štrukturálnych fondov EÚ, k čomu sa MO SR zaviazalo, že zachová využitie príslušnej infraštruktúry na vzdelávacie účely najmenej 20 rokov (po ukončení projektu).

Vzhľadom na nezastupiteľnosť **Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika** v systéme vzdelávania a výchovy profesionálnych vojakov a jej potenciál na prehĺbovanie medzinárodnej spolupráce **bude zachovaná**. Modifikácia jej konkrétnej podoby a úloh bude vykonaná na základe definovaných potrieb cieľového modelu ozbrojených síl.

- 136) Rozpočtová organizácia **Vojenský folklórny súbor Jánošík** plnila úlohu v oblasti výchovy a kultúry vojakov predovšetkým v čase povinnej vojenskej služby. Z hľadiska potrieb profesionálnych ozbrojených síl je jej prínos neadekvátny a zachovanie ekonomicky nezdôvodniteľné.

Rozpočtová organizácia **Vojenský folklórny súbor Jánošík bude zrušená** k 1. 1. 2012 - MF SR už vyjadrilo súhlas v súlade so zákonom č. 523/2004 Z. z., a minister obrany vydal rozhodnutie o zrušení.

- 137) Rozpočtová organizácia **Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica** zabezpečuje komplexnú prípravu športovcov individuálnych športových odvetví na podujatiach výkonnostného a vrcholového športu pri štátnej reprezentácii. Vojenské športové centrum je strediskom vrcholového športu s najlepšimi výsledkami v SR v individuálnych športoch.

Rozpočtová organizácia **Vojenské športové centrum** nemá priamu súvislosť s úlohami obrany štátu a preto je navrhované riešiť ďalšiu perspektívu tejto organizácie v rámci národnej koncepcie štátnej reprezentácie v oblasti športu napríklad previesť ju do podriadenosti Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

- 138) **Vojenská polícia** je policajnou službou, ktorá plní úlohy policajnej ochrany v rezorte obrany, v priestoroch a na miestach, kde prebiehajú vojenské operácie alebo vojenské akcie.

Vojenská polícia bude zachovaná v priamej podriadenosti ministra obrany SR. Racionalizácia a zefektívnenia jej organizačnej štruktúry vrátane početného stavu

budú prednostne prispôsobené operačným požiadavkám OS SR a potrebám budúcej organizačnej štruktúry rezortu obrany a dislokácie OS SR.

- 139) **Vojenská prokuratúra bude** v súlade so zákonom č. 220/2011 Z. z. **zrušená**, jej úlohy prevezme Generálna prokuratúra SR.
- 140) Pripravovanými racionalizačnými opatreniami a optimalizáciou štruktúr PPÚZ (spolu s Vojenskou políciou a Vojenskou prokuratúrou) sa predpokladá redukcia ich počtov z 3 200 na 2 583 osôb t.j. cca o 19 %. **Celková redukcia počtov za MO SR a PPÚZ z 3 893 na 3 207 osôb predstavuje cca 17,6 %** s adekvátnym dopadom na úsporu nákladov na personál a prevádzkových nákladov.

Plánovaná redukcia počtov personálu MO SR a PPÚZ

Organizácia	Súčasný stav	Navrhovaný stav
Ministerstvo obrany – ústredný orgán	693	624
PPÚZ + Voj. polícia a Voj. prokuratúra	3 200	2 583
Celkom	3 893	3 207

3 Príspevkové organizácie v pôsobnosti MO SR

- 141) **Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – fakultná nemocnica (ÚVN)** s detašovanými pracoviskami - ambulanciami poskytuje zdravotnú starostlivosť profesionálnym vojakom a iným fyzickým osobám. Ako fakultná nemocnica realizuje vedeckovýskumnú činnosť, plní úlohy v prípade vzniku mimoriadnych udalostí alebo krízových situácií, organizuje a zabezpečuje sústavné vzdelávanie vojenských zdravotníckych pracovníkov, je výukovou základňou Fakulty zdravotníctva Katolíckej univerzity v Ružomberku. V ÚVN je ochraňované pracovisko štátnych hmotných rezerv, ktoré dlhodobo garantuje program Doktríny krvnej bezpečnosti štátu. Ako jedno z mála medicínskych zariadení má recertifikovanú úroveň riadenia kvality práce na úrovni ISO noriem a ako jediné pracovisko v SR je v príprave na vyšší stupeň recertifikácie JCI noriem. Okrem toho plní nezastupiteľnú úlohu v oblasti vojenského zdravotníctva s dôrazom na prípravu vojenských lekárov na ich vyslanie na plnenie úloh medzinárodného krízového manažmentu. ÚVN má nezastupiteľnú úlohu v poskytovaní praktických skúseností pre personál ROLE 2E a ROLE 2LM. Zabezpečuje zdravotnícku starostlivosť v rámci podpory hostiteľskej krajiny pre všetky armády členských štátov NATO v mimoriadnych situáciách alebo pri veľkých vojenských cvičeniach.

Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – fakultná nemocnica, aktuálne príspevková organizácia, **bude transformovaná** na akciovú spoločnosť.

- 142) Hlavným predmetom činnosti príspevkovej organizácie **Bytová agentúra rezortu ministerstva obrany (BARMO)** je správa bytového fondu a prevádzkovanie ubytovacích zariadení. **Bytová agentúra rezortu ministerstva obrany** nedostáva príspevok zo štátneho rozpočtu.

Príspevková organizácia **Bytová agentúra rezortu ministerstva obrany bude zrušená** po odpredaní všetkých bytov a ubytovní v jej správe.

4 Akciové spoločnosti a štátny podnik v pôsobnosti MO SR

- 143) **Vojenský opravárenský podnik Trenčín, a. s.** vykonáva hlavne komplexné opravy a údržbu ťažkej pásovej techniky (T-72, OT-90, BVP-1, BVP-2) a kolesovej techniky (TATRA, AKTIS, KRAZ, MAZ, ZIL a GM), výrobu a opravy špeciálnych zástavieb do osobných, úžitkových a nákladných motorových vozidiel, vyrába kontajnery radu ISO

1C (47 rôznych typov a vnútorných zástavieb), poľnú mobilnú mnoho profilovú nemocnicu na báze kontajnerov ISO 1C, mobilné zdravotné pracoviská a úpravne pitnej vody. Spoločnosť je certifikovaným predajcom výrobkov spoločnosti TATRA, a. s.. Vykonáva záručný a pozáručný servis vozidiel TATRA pre OS SR.

Na základe rozhodnutia Okresného súdu Trenčín v roku 2011 bol potvrdený reštrukturalizačný plán, so stanovenou lehotou splnenia do 31.12.2013, a súčasne skončená reštrukturalizácia. Na obdobie 36 mesiacov od skončenia reštrukturalizácie je nad spoločnosťou zavedená dozorná správa vykonávaná dozorným správcom a veriteľským výborom v rozsahu kontroly plnenia reštrukturalizačného plánu, udeľovania súhlasu s úkonmi spoločnosti o prevode a inom nakladaní s nehnuteľným majetkom a inými úkonmi uvedenými v reštrukturalizačnom pláne.

- 144) **Letecké opravovne Trenčín, a. s.** vykonávajú hlavne údržbu, opravy a modernizácie lietadiel MiG-29, L-410, L-39 a vrtuľníkov Mi-17, Mi-24 a pozemnej zabezpečovacej techniky, skúšky padákovej a výsadkovej techniky, skúšky leteckej techniky, tribotechnické merania leteckých prevádzkových kvapalín a vibrodiagnostické merania leteckej techniky.
- 145) **Vojenský opravárenský podnik Nováky, a. s.** vykonáva hlavne likvidáciu a opravy munície, vyrába ručné granáty URG-86 a cvičnú muníciu, vykonáva povrchovú úpravu kovov a výrobu polyuretánových dielov pre automobilový priemysel, vyrába jednoúčelové stroje a zariadenia. Rezort obrany plánuje riešiť prebytočnú, resp. nepotrebnú muníciu jej odpredajom, aby naplnil svoju príjmovú časť rozpočtu. Preto sú a aj v budúcnosti budú požiadavky na likvidáciu munície veľmi obmedzené. Z uvedeného dôvodu nebude mať tento subjekt zabezpečené dostatočné zdroje na svoju prevádzku a preto sa navrhuje jeho zrušenie.
- 146) **Vojenské lesy a majetky SR** štátny podnik vznikli po rozdelení Československa v r. 1993 so sídlom v Pliešovciach. Podnik vznikol pre potreby efektívneho a ekologického obhospodarovania lesnej a poľnohospodárskej pôdy vo vojenských výcvikových priestoroch armády. K naplneniu svojho poslania rozvíja trvalo udržateľný spôsob hospodárenia, ako základnú strategickú prioritu.
- Kapacity výrobných schopností a modernizácie predstavujú významné aspekty podpory výkonnosti ozbrojených síl. V tomto kontexte **budú** v podporných štruktúrach rezortu obrany **zachované Letecké opravovne Trenčín, a. s., Vojenský opravárenský podnik Trenčín, a. s.** (minimálne do splnenia reštrukturalizačného plánu) a **Vojenské lesy a majetky SR, š. p.** (súčasná právna forma štátneho podniku bude zachovaná). V kontexte dlhodobého rozvoja rezortu obrany sa nepočíta s **Vojenským opravárenským podnikom Nováky, a. s..**
- 147) **Vojenské zdravotnícke zariadenia Piešťany, a. s.** poskytuje komplexné rehabilitačné služby a služby v oblasti kúpeľnej starostlivosti a zdravotnej starostlivosti pre profesionálnych vojakov a zamestnancov MO SR, ako aj civilných klientov. **Vojenská zotavovňa a hotel Zemplínska Šírava, a. s.** a **Vojenská zotavovňa a hotel Smrekovica, a. s.** poskytujú preventívne rehabilitácie profesionálnym vojakom, rekreačné pobyty profesionálnym vojakom a zamestnancom MO SR, ako i komplexné hotelové služby pre civilných klientov. Tieto zariadenia disponujú kapacitami hospodárskej mobilizácie (HM) v celkovom počte 1 085 lôžok.

Z celkového počtu troch zariadení (Vojenská zotavovňa a hotel Zemplínska Šírava, a. s., Vojenské zdravotnícke zariadenia Piešťany, a. s. a Vojenská zotavovňa a hotel Smrekovica, a. s.) budú **dve zrušené**.

- 148) **Nemocnica svätého Michala, a. s.** je akciovou spoločnosťou so 100 % majetkovou účasťou štátu, pričom správu 50 % akcií vykonáva MO SR a správu 50 % akcií vykonáva Ministerstvo vnútra SR. Poskytuje primárnu, sekundárnu, následnú a špecifickú zdravotnú starostlivosť pre príslušníkov Policajného zboru, OS SR, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže SR, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru, vládnych činiteľov, diplomatický zbor, osoby určené Ministerstvom vnútra SR a klientov zdravotných poisťovní.

Celková racionalizácia subjektov v zakladateľskej a zriaďovateľskej pôsobnosti MO SR

- 149) Z uvedeného vyplýva, že z hľadiska počtu subjektov v zakladateľskej a zriaďovateľskej pôsobnosti MO SR celkovo dôjde k redukcii. V súčasnosti je v zakladateľskej alebo zriaďovateľskej pôsobnosti MO SR celkom 27 prvkov, z toho 18 rozpočtových organizácií; 2 príspevkové organizácie; 6 akciových spoločností a 1 štátny podnik. Navrhovaný model predpokladá ich redukciiu na 21 prvkov, z toho 16 rozpočtových organizácií, 4 akciové spoločnosti a 1 štátny podnik. MO SR je správcom 50 % akcií spoločnosti Nemocnica svätého Michala Bratislava, a. s.. Prehľad subjektov v zakladateľskej a zriaďovateľskej pôsobnosti je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Subjekty v zakladateľskej a zriaďovateľskej pôsobnosti MO SR	Súčasný stav	Navrhovaný stav
Rozpočtové organizácie	18	16
Príspevkové organizácie	2	0
Akciové spoločnosti	6	4
Štátne podniky	1	1
Celkom	27	21

5 Vojské spravodajstvo

- 150) **Vojské spravodajstvo** je špeciálna služba, ktorá plní úlohy spravodajského zabezpečenia obrany SR. V súčasnosti je tvorené dvomi samostatnými organizačnými zložkami Vojskou spravodajskou službou (VSS) a Vojským obranným spravodajstvom (VOS). Otázka racionalizácie a zefektívňovania vojského spravodajstva bude vzhľadom na špecifický, zákonom vymedzený, charakter týchto zložiek riešená samostatne.

V súčasnosti prebieha analýza možnosti integrácie oboch zložiek s cieľom dosiahnutia vyššej efektívnosti ich činnosti a hospodárneho využívania obmedzených zdrojov.

6 Infraštruktúra rezortu obrany

- 151) Existencia a udržiavanie nehnuteľného majetku v správe MO SR, ktorý OS SR nepotrebujú, ako aj veľký počet rozostavených stavieb, v minulosti výrazne odčerpávali zdroje, ktoré mohli byť efektívnejšie využité na rozvoj ozbrojených síl. Napriek vyššej dynamike v procese prevodu správy alebo vlastníctva nehnuteľného majetku v ostatných rokoch tento problém stále existuje.
- 152) Od 1. 1. 2006 došlo k poklesu nehnuteľného majetku štátu v správe MO SR, z hľadiska počtu stavebných objektov o viac ako 17 %, z hľadiska výmery spravovaných pozemkov o viac ako 51 %. Postupné znižovanie počtu objektov, častí objektov a pozemkov v správe MO SR má za následok znižovanie prevádzkových nákladov

(dodávky energií, vody, služieb, letnej a zimnej údržby a FOO) a tiež znižovanie vynakladaných finančných prostriedkov na dane z nehnuteľností za tieto objekty.

- 153) V súčasnosti sú organizačné zložky rezortu obrany dislokované v 19 hlavných posádkach a ďalších 27 súčastiach a lokalitách. Na plnenie úloh rezort obrany využíva viac ako 400 samostatných vojenských objektov, akými sú kasárenské celky, skladové objekty, výcvikové a účelové zariadenia a kryty. V uvedenom počte je 23 posádkových cvičísk a strelníc a objekty v 4 vojenských výcvikových priestoroch.
- 154) Cieľom rezortu obrany je vytvoriť podmienky na ďalšiu centralizáciu umiestnenia organizačných zložiek ministerstva a ozbrojených síl a pokračovať v postupnej integrácii dislokácie, čím sa dosiahne redukcia celkového počtu využívaných vojenských objektov v miestach dislokácie, v ktorých sú trvalo dislokované rozhodujúce organizačné zložky rezortu obrany. Pôsobnosť zložiek správy majetku, ktoré realizujú prevádzku a údržbu objektov budú umiestnené bližšie k vytipovaným hlavným miestam dislokácie. Tým sa zabezpečí užší kontakt medzi prevádzkovateľom a užívateľom konkrétneho objektu, súčasne užší vzťah a efektívnejší prístup prevádzkovateľa k objektom. Zámer v oblasti počtov hlavných miest dislokácií vyjadruje nasledujúca tabuľka.

Počty hlavných miest dislokácie a súčastí

Katégoria	Súčasný stav	Navrhovaný stav
Hlavné objekty	19	17
Podporné vojenské objekty	27	22
Celkom	46	39

Pozn.: V navrhovanom modeli dôjde k ďalšej redukcii rozsahu priestorov v predpokladaných miestach dislokácie cca o 30%.

Počty výcvikových zariadení a letísk

Katégoria	Súčasný stav	Navrhovaný stav
Posádkové strelnice a cvičiská	23	20
Vojenské výcvikové priestory	4	2
Letiská	3	2
Vzdelávacie a výcvikové centrá	4	4
Celkom	34	28

IV. Systém obrany štátu

- 155) Obrana štátu je celospoločenskou, nadrezortnou záležitosťou. Na jej zabezpečovaní sa podieľali a podieľajú popri MO SR aj Ministerstvo zahraničných vecí SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo vnútra SR, Správa štátnych hmotných rezerv SR a ďalšie orgány verejnej správy predovšetkým v oblasti podpory obrany štátu. Tieto podporné úlohy boli plnené v rámci strednodobého medzirezortného programu, najmä v oblastiach infraštruktúry na podporu riadenia a velenia, dopravnej a telekomunikačnej podpory, zdravotníckej podpory, mobilizačných rezerv, obranného výskumu a vývoja a v medzinárodných programoch NATO najmä programu Bezpečnostných investícií NATO (NSIP) a programu podpory hostiteľskej krajiny (HNS). Plnenie úloh bolo ovplyvňované zložitým procesom verejného obstarávania tovarov a služieb, zdĺhavým priebehom majetkovo-právneho vyrovnanie v záujmových objektoch, ale najmä redukciami výdavkov v príslušných kapitolách zúčastnených rezortov z dôvodu ekonomickej krízy. V dôsledku toho došlo k časovým posunom začiatku plnenia niektorých aktivít. Napriek tomu, tieto posuny v plnení zásadným spôsobom neohrozili zabezpečenie podpory činnosti OS SR v krízových situáciách.
- 156) Dlhodobou neriešeným problémom je smerovanie ďalšieho rozvoja obranného potenciálu štátu. Súčasný koncepčný rozpracovanie obranného systému štátu bolo prijaté ešte pred vstupom SR do NATO a EÚ. Od roku 2006 pripravovaná *Koncepcia bezpečnostného systému SR* nebola dokončená, v dôsledku čoho stagnovali aj práce na tvorbe *Koncepcie systému obrany SR*. Problémom je doladenie kompetenčných otázok v oblasti riadenia a koordinačných súčinností jednotlivých prvkov systému, vrátane spresnenia poslania a úloh ozbrojených síl v rámci národného krízového manažmentu. Ide o vážnu výzvu aj pre národný systém krízového manažmentu, zvlášť v kontexte množiacich sa prírodných katastrof a technologických havárií na území SR a stupňujúceho sa rozsahu ich dôsledkov na životy a majetok.

Systém obrany štátu bude rozvíjaný ako integrálna zložka bezpečnostného systému štátu. Je potrebné precizovať procesy riadenia systému obrany štátu a podpory obrany štátu na báze komplexného prístupu zahŕňajúceho synergické pôsobenie všetkých kompetentných orgánov verejnej moci, orgánov samosprávy a ďalších právnických a fyzických osôb s jasným vymedzením ich poslania a úloh vo všetkých fázach jeho činnosti s dôrazom na včasné diagnostikovanie a efektívne riešenie krízových situácií vo vnútri štátu. Vzhľadom na kolektívny charakter obrany štátu a plnenie medzinárodných záväzkov musí byť systém obrany SR schopný primerane sa podieľať na úsilí medzinárodného krízového manažmentu, predovšetkým v rámci krízového manažmentu NATO, EÚ a ďalších medzinárodných organizácií.

Záver

Nikdy v minulosti nebola prosperita a rast životnej úrovne našich občanov tak výrazne závislá na úrovni bezpečnosti občanov a štátu, ako je tomu v súčasnom ekonomicky previazanom a rýchlo sa meniacom svete. Narastanie neistoty a nepredvídateľnosti bezpečnostného prostredia (viď aktuálny turbulentný a ťažko predvídateľný vývoj situácie v krajinách severnej Afriky) bude túto závislosť ešte viac prehľbovať.

Vzhľadom na kritický stav v rezorte obrany a v ozbrojených silách, úroveň zabezpečovania obrany štátu a plnenia medzinárodných záväzkov SR je potrebné bezodkladne vládou SR, ktorá zodpovedá za obranu štátu, prijať rozhodnutie o ich strategickom smerovaní.

Prijaté rozhodnutie odzrkadlí význam bezpečnosti občanov medzi prioritami štátu. Preukáže vzťah SR k jej základným princípom zahraničnej a bezpečnostnej politiky, medzinárodným záväzkom v oblasti obrany a k posilňovaniu medzinárodnej bezpečnosti. Potvrdí alebo spochybní potrebu existencie jej vlastných, spôsobilých ozbrojených síl, ako dôležitého atribútu zvrchovaného demokratického štátu a nenahraditeľného nástroja jeho zahraničnej politiky. V konečnom dôsledku ovplyvní úroveň bezpečnosti občanov, obrany štátu a medzinárodnú kredibilitu SR.

Na základe prijatého strategického smerovania bude vypracovaný a vláde Slovenskej republiky predložený na schválenie komplexný materiál obsahujúci model cieľovej podoby ozbrojených síl a ostatných súčastí rezortu obrany, vrátane návrhu spôsobu a časovej postupnosti reformných krokov a definovania potreby finančných zdrojov.